

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Mitja Hajdinjak

VLOGA ŠPORTA V OBOROŽENIH SILAH 21. STOLETJA
(ŠTUDIJA PRIMERA CISM-a)

Diplomsko delo

Ljubljana 2007

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Mitja Hajdinjak

Mentorica: doc. dr. Maja Garb

VLOGA ŠPORTA V OBOROŽENIH SILAH 21. STOLETJA
(ŠTUDIJA PRIMERA CISM-a)

Diplomsko delo

Ljubljana 2007

VLOGA ŠPORTA V OBOROŽENIH SILAH 21. STOLETJA (ŠTUDIJA PRIMERA CISM-a)

Šport in oborožene sile sta tesno povezana. Pravzaprav se je šport razvil iz urjenja mladih moških v veščinah za vojno, kar tudi potrjujejo številni zgodovinski dokazi. Čeprav danes prihaja do eksplozije računalniško vodene tehnike, današnje vojske še vedno potrebujejo enako raven fizične pripravljenosti kot pešaki prejšnjih stoletij. Vendar pa se je vloga športa skozi čas spremenila. Ta, na prvi pogled čisto iracionalen, izključno človeški fenomen, je postal donosna samostojna gospodarska panoga, v sklopu katere se vrstijo spektakli, ki kot magnet na športno prizorišče vlečejo izredno veliko število ljudi. Zato vse bolj pridobiva na pomembnosti v družbenem življenju in se širi na številna nova področja. Kot tak je postal zanimiv tudi za sodobne oborožene sile, ki slednjega ne uporabljajo več izključno za psihofizično pripravo vojakov, temveč tudi za povezovanje pripadnikov različnih oboroženih sil, navezovanje stika s civilnim okoljem in nenazadnje tudi za širjenje lastnega vpliva. Predvsem pa se s športom na vojaškem področju ukvarja, leta 1948 ustanovljeni Svet za vojaške športe – CISM, ki v zadnjem desetletju doživlja pravi preporod.

Ključne besede: šport, oborožene sile, olimpijske igre, Svet za vojaške športe (CISM), Svetovno vojaško prvenstvo (MWG).

THE ROLE OF SPORT IN ARMED FORCES OF 21st CENTURY (CISM CASE STUDY)

Sport and armed force are closely connected. Actually, sport emerged from drill of young males in skills for war, which is confirmed by many historical facts. Even with the explosion of computerized equipment, today's military still requires a level of fitness comparable to the foot soldiers of the previous centuries. However the role of sport through time changed. This irrational, solely human phenomenon became remunerative independent economic prologue in assembly of which big events take place and attract large number of people. That is why it gains more importance in social life and it spreads on numerous new fields. As such it became interesting also for contemporary armed forces which aren't using it solely for psychophysical preparedness of soldiers but also for bonding members of different armed forces, tying with civilian environment and also for spreading own influences. Sports in military are above all a concern of International military sports council (CISM), which was founded in 1948, and is experiencing some major changes in the last decade.

Key words: sport, armed forces, Olympic Games, CISM, MWG.

KAZALO

1.	UVOD.....	6
2.	METODOLOŠKO HIPOTETIČNI OKVIR	8
2.1	Opredelitev izbrane teme	8
2.2	Cilji proučevanja	8
2.3	Hipoteze	8
2.4	Uporabljena metodologija	9
2.5	Struktura diplomske naloge	9
2.6	Temeljni pojmi	10
3.	KRATEK PREGLED ZGODOVINE ŠPORTA 11	
3.1	Od potrebe do profesionalnega športa	11
3.2	Nastanek in obuditev olimpijskih iger	14
3.3	Šport kot priprava na vojno	17
4.	ŠPORT, SREDSTVO POLITIKE	21
5.	ŠPORT V 21. STOLETJU	24
5.1	Novo varnostno okolje	24
5.2	Vloga športa pri usposabljanju vojaka	25
6.	SVET ZA VOJAŠKE ŠPORTE (COUNCIL DU SPORT MILITAIRE-CISM)	31
6.1	Nastanek in zgodovina CISM-a	31
6.2	Zgradba in delovanje CISM-a	32
6.3	Slovenija v CISM-u	34

7.	NOVI PRISTOPI	38
7.1	Odpiranje vrat	38
7.2	Vojaške svetovne igre	39
7.3	Šport kot orodje za promocijo miru	42
8.	SKLEP IN VERIFIKACIJA HIPOTEZ	45
	LITERATURA IN VIRI	48
	PRILOGE	52

1. UVOD

Športne dejavnosti so globoko vtakane v usposabljanja vseh vojska širom sveta. Njihov osnovni namen je dvigovanja psihofizične pripravljenosti vojaka in razvijanja ter ohranjanja njegovih motoričnih sposobnosti. Vse z namenom, da bi pripadniki uspešneje opravljali tako delovne, kot tudi bojne naloge. Čeprav prihaja do eksplozije računalniško vodene tehnike, današnje vojske še vedno potrebujejo enako raven fizične pripravljenosti kot pešaki prejšnjih stoletij. Pa je vloga športa v vojski res zgolj skrb za fizično kondicijo? Na prvi pogled bi marsikdo na zastavljeno vprašanje odgovoril pritrdilno. A v »ozadju« je še dosti skritega. Prav omenjeni prostor bom skušal preučiti v mojem diplomskem delu.

Povezava vojske in športa je »zgodovinska«, pravzaprav bi lahko rekel, da je vojaška večšina močno vplivala na razvoj športa. Že pred štiri tisoč leti, sklepajoč po arheoloških najdbah, skoraj zagotovo pa tudi že prej, se je človek ukvarjal s športom. V »prostem času« je izvajal aktivnosti, s katerimi je posnemal svoje delo za preživetje; tek, preskakovanje ovir, metanje kamna, kopja, bojevanje s palico, mečem, jezdenje konja, rokoborba, plavanje, čolnarjenje. Ali niso ravno te dejavnosti temelj današnjih sodobnih športnih panog?

Tekmovanje se pojavlja na vseh področjih človeškega dela. Pravzaprav brez tekmovanja, doseganja vedno boljših rezultatov, ni napredka. Prav tako tekmovanja predstavljajo osnoven razlog ukvarjanja s športom. Kratek pregled zgodovine velikih športnih tekmovanj, kamor uvrščam olimpijske igre, svetovna in evropska prvenstva, kažejo na ostro povezanost športa in politike oziroma vladajoče elite. Lahko bi rekel, da predstavljajo omenjena tekmovanja, ki se odvijajo v novodobnih kolosejih (stadionih, ki lahko sprejmejo osemdeset in več tisoč gledalcev), bojno polje, kjer divjajo vojne v nadzorovanih okoliščinah. Menim namreč, da so bili športni stadioni vedno prizorišča izražanja političnega razpoloženja – naj gre za odnose med mesti, narodi ali državami.

Predstavljamo si jih lahko kot sodobna bojišča, na katerih se izpostavljajo slojevski, meddržavni, rasni, nacionalni, skupinski, lokalni in drugi interesi.

Zanimiv je tudi pregled oziroma primerjava športnega in vojaškega izrazoslovja, iz katere so razvidne številne podobnosti; za primer navajam nekaj besed: zmaga, poraz, napad, obramba, taktika, strategija, streljati, odpor, bomba, razbiti nasprotnika in podobno. Zato bom skušal ugotoviti, kakšna je povezava med vojaškim in športnim urjenjem in če slednji pomeni pripravo na vojaški spopad.

Na vojaškem področju je za koordinacijo športnih aktivnosti zadolžen Mednarodni svet za vojaške športe (Conseil international du sport militaire – CISM), ki ima svoj sedež v Bruslju. Je edini predstavnik športa znotraj oboroženih sil po vsem svetu in kot tak ogromno pripomore k vzajemnemu razumevanju med vojaškim osebjem. Ustanovljen je bil leta 1948, v zadnjem desetletju pa doživlja zanimive posodobitve. Slednje so posledica prilagajanja razmeram in izzivom, ki jih prinaša 21. stoletje. Po 47 letih organiziranja prvenstev v posamičnih disciplinah na regionalni in svetovni ravni je CISM postavil nov mejnik v zgodovini vojaškega športa. Organizirali so prve vojaške svetovne igre (Military World Games – MWG). Če povzamem papeževe¹ besede izrečene na otvoritveni slovesnosti, gre za nov način komuniciranja med oboroženimi silami sveta ter novo filozofijo, ki spodbuja proces pacifikacije sveta.

¹ Na otvoritveni prireditvi je zbrane nagovoril Papež Janez – Pavel II.

2. METODOLOŠKO HIPOTETIČNI OKVIR

2.1 Opredelitev izbrane teme

Instituciji športa in vojske sta že od nekdaj tesno povezani. Na dolgi evolucijski poti sta se razvijali ena v odvisnosti od druge in skozi zgodovino doživeli svoje vrhunce in padce. Danes, kljub vsemu, obe še vedno ostajata pomemben dejavnik človeškega življenja. 21. stoletje prinaša nove izzive, naloge, področja delovanja, kjer lahko obe instituciji še bolj vzpostavita sodelovanje in dosežeta vzajemne koristi.

2.2 Cilji proučevanja

Šport in vojska sta že od nekdaj tesno povezana. Vendar se v zadnjem desetletju stvari zelo spreminjajo. Športne dejavnosti in velike športne prireditve dobivajo novo vlogo in ena takšnih je zagotovo organiziranje omenjenih prireditev v postkonfliktnih območjih. V svoji nalogi bi rad predstavil, kakšno vlogo je imel šport v vojskah nekoč in kakšno ima danes. Ugotoviti želim tudi, kako se mednarodni svet za vojaške športe, kot svetovna organizacija zadolžena za koordinacijo vojaškega športa, odziva na probleme in izzive, ki jih prinaša 21. stoletje. Zanimalo me bo tudi, kakšno vlogo ima pri tem Slovenija kot članica.

2.3 Hipoteze

Splošna hipoteza

Sodobne oborožene sile se zavedajo vse pomembnejše vloge športa, zato ga intenzivno vključujejo v številna področja svojih aktivnosti.

Izpeljana hipoteza

1. *CISM je po koncu hladne vojne uspešno razširil svoje področje delovanja in si z aktivnim sodelovanjem pri reševanju izzivov, ki jih prinaša novo varnostno okolje, zagotovil razpoznavnost v mednarodni skupnosti.*

2. CISM skozi športne dejavnosti razvija prijateljske odnose med državami članicami ter v pre- in postkonfliktnih območjih pripomore k izgradnji mostov med civilnim in vojaškim okoljem.

2.4 Uporabljena metodologija

Pri izdelavi diplomskega dela bom uporabil naslednje družboslovne raziskovalne metode: analizo vsebine bom uporabil pri zbiranju in pregledovanju pisnih in elektronskih virov, predvsem člankov v revijah, časopisih in zbornikih. Z opisno metodo bom prikazal kratek razvoj športa skozi zgodovino ter zgradbo in delovanje CISM-a. Skozi pogovor z nekaterimi odgovornimi za sodelovanje Slovenske vojske v CISM-u bom poskušal ugotoviti, kako se Slovenija vključuje v delovanje te organizacije in kakšni so načrti za prihodnost.

2.5 Struktura diplomskega dela

Diplomsko delo sestavljajo zaključene enote. V uvodu predstavljam uvodne misli in nekatere temeljne izhodišča, ki so me spodbudila k proučevanju problema. V drugem poglavju je hipotetično metodološki okvir diplomskega dela, ki ga sestavljajo opredelitev izbrane teme, predstavitev cilja proučevanja, hipotez, uporabljene metodologije in strukture diplomskega dela ter opredelitve temeljnih pojmov. Tretje poglavje obsega kratek pregled zgodovine razvoja športa ter vpliva vojaške večine nanj. V tem poglavju je predstavljena tudi evolucijsko pot olimpijskih iger, fenomen preteklega in današnjega časa. Prav tako v tem poglavju ugotavljam, ali urjenje v športu pomeni pripravo na vojaški spopad. V četrtem poglavju skušam ugotoviti, kakšno je širše družbeno politično dogajanje v času velikih tekmovanj in kako, če sploh, politika vpliva na šport. V petem poglavju okvirno načrtam varnostno okolje po koncu hladne vojne. Naštejem izzive, s katerimi se srečujejo današnje oborožene sile, in predstavim nove možnosti aplikacije športa v usposabljanju vojaka. Šesto poglavje je namenjeno predstavitvi svetovne organizacije za vojaške športe – Council du sport militaire (CISM), ki je zadolžena za krmiljenje vojaških športnih aktivnosti; podrobneje opišem njeno sestavo, način delovanja in predstavim vlogo Slovenije v tej organizaciji. V sedmem poglavju ugotavljam, kako se CISM odziva na izzive 21. stoletja in predstavim možnost uporabe

športa kot sredstva za promocijo miru. Nalogo zaključujem z verifikacijo hipotez in zaključkom, v katerem povzemam temeljne ugotovitve in potrjujem postavljene hipoteze.

2.6 Temeljni pojmi

Osnovni definiciji športa sta dve: 1. šport – po ustaljenih pravilih izvajana telesna dejavnost za krepitev telesne zmogljivosti, tekmovanje, razvedrilo in 2. ekspresivno zabava, razvedrilo (SSKJ 1991: 1101).

Vojska – oborožene sile navadno kake države (SSKJ 1993: 483).

Tekmovanje – merjenje koga s kom v kakem športu, športni panogi z namenom ugotoviti, kdo je boljši, uspešnejši (SSKJ 1991: 1236).

Council du sport militaire, CISM (Mednarodni svet za vojaške športe) – najvišje organizacijsko telo, ki skrbi za koordinacijo športnih aktivnosti med pripadniki oboroženih sil različnih držav; ustanovljeno 18. februarja 1948².

Military Word Games, MWG (Svetovne vojaške igre) – igre, organizirane po vzgledu olimpijskih, namenjene aktivnim pripadnikom oboroženih sil držav članic CISM-a. Odvijajo se na vsake štiri leta v skladu s CISM-ovim in olimpijskim duhom, kar izključuje vsakršne politične, rasne, verske in druge diskriminacije³.

² CISM (2007): *Structure* (dostopno na http://www.cism-milспорт.org/eng/a_cism/a1_structure.html (9. september 2007)).

³ CISM (2007): *World Games* (dostopno na http://www.cism-milспорт.org/eng/d_world_game/d0_intro.html (9. september 2007)).

3. KRATEK PREGLED ZGODOVINE ŠPORTA

3.1 Od potrebe do profesionalnega športnika

Zgodovina športa ima dolgo obdobje; stara je toliko, kot je staro človeštvo, kot je stara igra človeka. Skozi različne faze razvoja se je ta dejavnost seveda spreminjala in dopolnjevala: od najelementarnejših oblik telesnih vaj v praskupnosti, do modernih športnih panog sodobnega športa danes. To kaže, da so se zakonitosti športa skozi čas spreminjale, predvsem v odvisnosti od družbene biti.

Človek je v preteklosti, na začetku svojega obstoja, ves svoj čas namenil izključno aktivnostim za preživetje. Z izpopolnjevanjem orodja in orožja in s tem večjo količino hrane si je večal tudi prosti čas. Ta čas je že zelo zgodaj namenil za igrivost, za igro, v kateri je posnemal svoje delo za preživljanje (metanje kamna, kopja, borba z zvermi). Prelomnico v razvoju športa v praskupnosti predstavlja ločitev ljudi na živinorejce in poljedelce. Slednji so ostajali na rodovitni zemlji in so imeli več časa za ukvarjanje z drugimi dejavnostmi. Živinorejci so se zaradi potreb po pašnikih preseljevali iz kraja v kraj in pri tem zadevali ob interese drugih plemen. Takšna srečanja so mnogokrat vodila v spopade. Ti so zahtevali od obeh skupin telesno pripravljenost in nove sposobnosti, še zlasti ravnanje z orožjem takratne dobe (Šugman 1997: 38).

Risbe, najdene šele v dvajsetem stoletju, stare okrog štiri tisoč let, pričajo o bogatih kulturnih zakladih ljudstev Krete oziroma območja Egejskega morja. Prikazujejo različne vaje in orodja, podobna današnjim telovadnim orodjem in vajam. Šport takratne dobe je bil tesno povezan s kastami. Pripadniki višjih kast so si s pomočjo določenih vaj krepili telo in duha. Starodavne civilizacije, kot so Kitajska, Japonska, Indija, Asirija, Perzija, Egipt, Mehika, Peru in druge, so imele zelo visoko razvito kulturo; šport je bil njen sestavni del. Kitajska je, sklepajoč po zapisih iz leta 2688 pred. Kr., imela izvirni sistem gimnastičnih vaj, ki je temeljil na posnemanju živalskih gibov. Vsakodnevno izvajanje teh vaj je krepilo telo in duha. Poleg tega so poznali boje z bambusovimi palicami, streljanje z lokom, rokoborbo, stilizirane boje z mečem, razne zabavne igre, neke vrste

nogomet, badminton, turnirje s konji, ples in druge dejavnosti. V preostalih omenjenih civilizacijah so imeli podobne dejavnosti; dodal bi lahko še boks, plavanje in čolnarjenje. Kot je razvidno iz naštetega, gre pri večini dejavnosti predvsem za razvijanje borilnih spretnosti, izpopolnjevanje tehnike rokovanja z orodjem oziroma orožjem ter splošne vaje za krepitev telesa in duha.

V antiki razvoj proizvodjalnih sil postopno pripelje do privatne lastnine nad proizvodjalnimi sredstvi in s tem do ekonomske in družbene diferenciacije. Gimnastika postane razredni značaj in razvijati se začne po novih družbenih zakonitostih. Vladajoči razred v suznjelastniški družbi vzgaja mlado generacijo v duhu ohranitve sistema, zato ima poseben sistem šolanja otrok, ki je samo za svobodne. Vzgoja in gimnastika sta tesno povezani, a se med posameznimi državami razlikujeta. Bistvo, to je zagotavljanje dominantnega položaja novo formiranemu vladajočemu razredu z vzgojo spretnega, poslušnega, socializiranega in fizično vzdržljivega vojaka, ostaja povsod enako (Šugman 1997: 42). Šport v antiki dobi povsem nov pomen, vrhunec razvoja predstavljajo antične olimpijske igre. Te so bile pomemben gospodarski, politični in kulturni dogodek. Zaradi velike pomembnosti jim bom v nadaljevanju naloge posvetil poseben odstavek.

Pot razvoja športa se je nadaljevala v eni najmočnejših antičnih držav – Rimu. Gimnastika je bila namenjena razvijanju vojaške pripravljenosti ljudi in za zabavo »lumpenproletariata«⁴. Gospodarska moč rimskega imperija je temeljila na obdelovanju zemlje, zasebni lastnini in osvajalnih pohodih. Za slednje so potrebovali dobro izurjene vojake, zato so posvečali veliko pozornosti telesni pripravljenosti in vojaški usposobljenosti. Poudarek je bil na vajah za razvijanje mišične moči in vojaških spretnosti. Poleg tega je bil šport namenjena zabavi manjšin – prirejanju iger, s katerimi so prekrivali vedno večja notranja nasprotja takratne razpadajoče družbe.

Srednji vek predstavlja korak nazaj v smislu kontinuitete razvoja športa. Prodor krščanstva ter z njim povezana filozofija, da vse igre in prireditve, ki so slavile telesno moč in veščine, predstavljajo ostanke poganstva, eliminirajo gimnastiko za tlačane na

⁴ Lumpenproletariat rim. najrevnejši sloj prebivalstva.

naravne elemente motorike, kot so hoja, tek, skok in met. Na drugi strani je gimnastika fevdalcev v razcvetu. Takratno plemstvo je že poznalo visoko razvite »športne dejavnosti«, na primer sabljanje, streljanje, veslanje jahanje, lov in ribolov, ples, lokostrelstvo, plavanje, miselne igre ipd. Vendar so vse te dejavnosti izvajali za obzidjem gradov in mnoge tudi varovali za lastno obrambo. Športne dejavnosti so bile ponovno tako rekoč sredstvo za varovanje sistema. Zunanjih oblik športnih manifestacij je bilo malo; omeniti gre le viteške turnirje. Ti so predstavljali tudi neko obliko tekmovanj, medtem ko klasičnih športnih tekmovanj po antičnem vzoru seveda ni bilo. V poznem srednjem veku se z nastankom meščanstva ter kasneje z večanjem osveščenosti in rasti njihove ekonomske in politične moči prične uveljavljati načelo oblikovanja osebnosti po antičnih vzorih⁵. K temu veliko pripomore tudi nova smer v filozofiji in književnosti – humanizem. Zagovorniki takšnega načina razmišljanja združijo antične dosežke in šport ter jih povežejo z ljudskimi oblikami v srednjem veku. Na ta način postavijo osnovo razvoju modernega športa (Šugman 1997: 58, 59).

Šport, kakršnega poznamo danes, je dobival svoje značilnosti šele na začetku 19. stoletja. Nastal je v Angliji, deželi, v kateri je manufakturni, tovarniški in strojni sistem pokazal ogromno premoč nad dotedanjim obrtniškim. Šport kot zabava in razvedrilo, s katerim so se ukvarjali izključno plemiči, s sistematično uvedbo športnih dejavnosti na kolidže pridobi nov pomen. Vse bolj postaja vzgojna metoda. Je sredstvo in ne cilj; cilj je vzgoja. Po dolgem času v ospredje spet pridejo tekmovanja, tako v individualnih kot kolektivnih panogah. Slednje doživljajo svoj razcvet. Pojavijo se nove športne panoge – predvsem ekipne – kriket, nogomet, hokej na travi, veslanje, ragbi ipd. (Ulaga 1976: 39, 40). To je tudi obdobje sodobne atletike, saj se atletska tekmovanja, ki so jih sprva izvajali le na Royal Military College-u razširijo še na civilne šole, kot sta Rugby in Eton. Industrijska revolucija zaradi povečanja prostega časa omogoči ukvarjanje s športom tudi pripadnikom delavskega razreda. Zaradi kopičenja kapitala in bogastva v rokah nekaterih finančnih mogotcev se je postopno tudi šport preoblikoval v industrijsko panogo z vsemi negativnimi pojavi, ki jih je prinesel proces industrializacije. Z oblikovanjem profesionalnih odnosov v športu in s spoznanjem, da je mogoče s športom preživljati sebe

⁵ Skladen telesni in umski razvoj človeka.

in družino, se postavijo temelji za profesionalni šport. Na prehodu kapitalizma v njegov najvišji stadij – imperializem se zaradi nagomiljenega kapitala in prelivanja le-tega v druge države in kontinente ter zaradi mednarodne trgovine in osvajanj (kolonializacije) drugih dežel, ustvarijo pogoji za nastanek OI moderne dobe. Želja organizirati igre po antičnem vzoru je obstajala že prej, vendar slabo razvite proizvodjalne sile tega niso dopuščale (Šugman 1997: 67).

Šport s tem postane institucionaliziran na mednarodni, kasneje pa tudi svetovni ravni. Danes imamo tako po celem svetu ustanovljene številne zveze, komiteje, federacije in odbore, ki skrbijo za vodenje športnih dejavnosti.

3.2. Nastanek in obuditev olimpijskih iger

Tekmovalni šport, kakršnega poznamo danes, se je razvil v 19. stoletju v Veliki Britaniji. Njegovi zametki segajo globoko v preteklost in sicer v leto 776 pred našim štetjem. To leto označuje začetek antičnih olimpijskih iger (AOI). Današnja arheološka odkritja sicer pričajo o tem, da so se na grških tleh odvijala športna tekmovanja že osem stoletji pred omenjenim letom, kar potrjuje tudi najdba iz leta 1879 našega štetja, olimpijski disk pentatleta⁶ Popij Asklepijada. AOI so se odvijale v naselju Olimpja v državi Elidi na zahodnem delu grške pokrajine Ahaje na Peloponezu. Svetišče je bilo postavljeno ob vznožju hribov Kronion in Kladeos. Sveti olimpijski gaj Altis je bil obdan s četverkotnim zidovjem. Na tem mestu so bila svetišča, oltar za daritve, zakladnica, kipi bogov, herojev in športnih zmagovalcev. Sredi svetišča je stal orjaški zlati kip boga Zeusa. Zunaj zidovja so bili objekti, namenjeni igram: stadion, hipodrom, palestra in gymnasium (Jovanovič 1957: 32). Sprva so bile igre lokalnega pomena, kasneje postanejo vsegrška prireditev posvečena bogu Zevsu. Legenda pravi, da je bil ustanovitelj iger prav on. Zevs naj bi v boj za oblast na tem mestu izzval svojega očeta, boga Kronosa. Slednji je bitko izgubil, Zevs pa je svojo zmago proslavil z igrami. Realnejši vzrok za nastanek

⁶ Pentatlon je bila najpomembnejša disciplina AOI, sestavljena iz petih panog: tek, skok v daljino, met diska, met kopja in rokoborba. Aristotel je v svoji Retoriki takole opisal pomen pentatlona: »Tisti, ki zna hitro zamahovati z nogami, je dober tekač; tisti, ki je tako močan, da stre nasprotnika kljub njegovemu pritisku, je rokoborec; tisti, ki zna z lastnim udarcem držati nasprotnika daleč od sebe, je boksar; tisti, ki zna eno in drugo, je pankratist. Zmagovalec vseh teh disciplin pa je pentatlonec« (Aristotel v Šugman 1997: 48).

iger, kljub številnim kontradiktornostim, ponujajo arheološki ostanki ter dela starih grških piscev, na katerih temelji rekonstrukcija dejanskih dogodkov. Aristotel na primer pripisuje osnovanje AOI dogovoru dveh kraljev Ifita iz Elide in Likurga iz Šparte. Slednje so bile dokaz sloge in miru med omenjenima polisoma⁷. Šparta je tako pridobila mesto, kjer je lahko izkazovala svojo politično in vojno (pre)moč, prebivalci Elide pa so si z upravljanjem svetišča zagotovili mir (Flander 1975: 677).

Igre so se skozi leta spreminjale, na koncu so trajale pet dni. Bile so največji praznik grškega naroda, praznik grške kulture, praznik miru in sprave med grškimi plemeni in praznik edinosti vsega grškega naroda. Razdeljene so bile na tri dele: prvi dan – sprejem udeležencev, religiozne slovesnosti in kulturne prireditve; drugi, tretji in četrti dan je potekalo tekmovanje; peti dan – zaključni ceremonial, podelitev nagrad in zahvala bogovom. Tekmovali so predvsem v atletiki, zastopana je bila s sledečimi disciplinami: tek, skok v daljino, met kopja in met diska, ter borilnih športih: pankrationu in rokoborbi. Za najprestižnejšo disciplino je veljal pentatlon. Tekmovalci te discipline so z enakomerno grajeno zunanostjo, fizično močjo, vrhunsko telesno pripravljenostjo ter mnogostransko usposobljenostjo predstavljali »popolnost«. Ker pa sta si telesna in umska spretnost pri Grkih podajala roke, je največje priznanje požel športnik, ki je bil poleg omenjenega še bister in razumen. Za svete igre, tako so olimpijske igre poimenovali Grki, je bilo značilno, da so potekale v čast bogovom, nagrada za zmagovalce je bil zato zgolj venec svete oljke. Igre za denarne in druge nagrade so bile sicer v Grčiji številčnejše vendar lokalne in manj ugledne. Toda glede nagrad je treba upoštevati, da so bili zmagovalci na svetih igrah deležni bogatih darov od svojih domačih mest. Poleg denarja so imeli tudi druge ugodnosti. Občina jim je plačala javno prehrano v mestni hiši, bili so oproščeni plačevanja davkov, v dar so lahko dobili posestva, nekaterim pa je celo uspelo dobiti častni sedež pri letnih agonih⁸.

Igre so organizirali vsake štiri leta in kmalu postanejo zelo priljubljene širom cele Grčije in tudi zunaj nje. Poleg tega igre grške državnice poenotijo in jim zagotovijo večletni mir.

⁷ Polis je majhna mestna državnica v antični Grčiji.

⁸ V grškem izrazoslovju pomeni agon tekma, tekmovanje.

Olimpija postane najvažnejše peloponeško atletsko bojišče, na čigar tleh so se prirejale igre več kot 1200 let. Svetišče pa s širitvijo Rimskega imperija doživi žalostno usodo. Cesar Teodozij I. 394 leta izda dekret, s katerim prepove olimpijske igre. Zadnje so bile organizirane leta 392 (Šugman 1997: 38).

Po ne slovitom zaključku antičnih olimpijskih iger je minilo kar 15. stoletij zatišja in mnogo neuspešnih poskusov oživitve. Šele leta 1894 je baronu Pierre de Coubertinu uspelo, v času evropskega imperialističnega političnega zaostrovanja in oblikovanja različnih vojaško-političnih blokov, organizirati 1. olimpijske igre moderne dobe. Potrebno je omeniti, da je Coubertin vzpodbudo za organizacijo iger prejel prav v vojni. Namreč poraz Francije v francosko-pruski vojni leta 1871 je pripisal slabi fizični pripravljenosti njenih vojakov (Sullivan 2006: 2). Coubertin je zasnoval olimpizem svoje dobe po načelih antičnih olimpijskih iger in z izvirnimi spodbudami vabil mladino vsega sveta, naj krepí telo in duha. Poudarjal je, da vzgojna naloga športa ni samo biološka ampak tudi moralna in estetska. Vedel je, da bo le na ta način lahko odprl široka obzorja splošne človeške zgodovine, igre pa bodo postale porok svetovnega miru. Temeljno spoznanje olimpizma je torej po mnenju Coubertina, tesna povezanost športne dejavnosti z družbeno v neločljivo celoto (Šugman 1997: 69). Olimpijske igre so danes v svetovnem merilu najpomembnejše športno tekmovanje, ki k slovesnem srečanju vsake štiri leta privabijo najboljše športnike sveta. Osnovni različici OI so se leta 1924 pridružile še zimske olimpijske igre, za katere velja, da se morajo discipline odvijati na snegu ali ledu. Tudi igre moderne dobe so od Coubertinove oživitve pa do danes doživele marsikatero »posodobitev«, a njihov smisel, utrjevanje miru in zблиževanje med narodi, je ostal nespremenjen. Sleherna rasna, verska in politična diskriminacija je nasprotna duhu olimpizma. Temeljna načela so predstavljena v olimpijski listini, ki med drugim pravi, da je olimpizem življenjska filozofija, ki v harmonično celoto povezuje vrednote telesa, volje in duha. Cilj gibanja je vzgajati mladino s pomočjo športa in tako pomagati graditi miren in boljši svet brez diskriminacije in v olimpijskem duhu, kar je mogoče doseči le z medsebojnim razumevanjem v duhu prijateljstva in fair playa. Vsi, ki se z načeli in pravili strinjajo, se lahko pridružijo olimpijskemu gibanju.

Olimpijske igre so danes prepoznavne po dveh simbolih, in sicer ognju in krogih. Prvi se prižiga v spomin na antične igre in predstavlja vrhunec uvodne in zaključne slovesnosti. Ogenj iz grške Olimpije, mesta starodavnih iger, na stadion, kjer bodo potekale igre, vsakič prinesejo skupine tekačev. Prepleteni krogi v modri, zeleni, črni, rumeni in rdeči barvi na beli zastavi predstavljajo vsak svojo celino, združeno v miru. Modra ponazarja Ameriko, rumena Azijo, zelena Evropo, črna Afriko in rdeča Avstralijo⁹. Poleg omenjenih simbolov obstaja tudi zelo prepoznavno olimpijsko geslo »citius, altius, fortius«¹⁰, ki je temeljna filozofska misel olimpizma in izraža nenehno težnjo po boljšem, po napredku, po višjih dosežkih (Ulaga 1980: 41).

3.3 Šport kot priprava na vojaški spopad

V antiki olimpijske in druge igre grškega tipa niso razvnmale večjih razprav. V širši javnosti so bile priljubljene in so zatonile šele s prevlado krščanstva, ki jim je nasprotovalo zaradi prastarih povezav s poganskimi bogovi in kultu. Kritiziral in pretresal jih je le ozek krog intelektualcev, a tudi njihova mnenja so bila deljena, osamljene kritike pa niso vplivale ne na javno mnenje, ne na miselnost organizatorjev ali tekmovalcev. Zagovori iger in športa nasploh so temeljili predvsem na misli, da je le-ta koristen kot priprava na vojaški spopad.

V antični kulturi sta bili podobi bojevnika in atleta/športnika tesno prepleteni. Z urjenjem in glorifikacijo telesa so se stari Grki pripravljali na vojne. Po mnenju mnogih so prav panoge, zastopane na olimpijski igrah – rokoborba, boks, tek, met kopja in pankratij, predstavljale idealno pripravo mladeničev na oborožen spopad. Večina omenjenih tekmovalnih panog je vojaškega izvora¹¹ (Šugman 1997: 55). Zato so veljali za vojaško pomembne tudi mestni gimnaziji, javne izobraževalne ustanove, s prostori in objekti za urjenje v teh spretnostih. Flavij Filostrat¹² v spisu O atletiki zatrjuje, da so bili atleti nekdam tudi odlični vojaki. Sklicujoč se na izročilo išče v vojskovanju izvor večine

⁹ Olimpijski komite Slovenije (2007): *Olimpijski simboli* (dostopno na <http://www.olympic.si/index.php?id=292> (9. september 2007)).

¹⁰ Citius, altius, fortius lat. hitreje, višje, močnejše.

¹¹ Tek, met kopja, rokoborba, pankration (način borjenja, pri katerem so dovoljeni različni prijemi in udarci) konjske dirke z bojnimi vozovi.

¹² Grški pisec in filozof, živel v 2. do 3. stoletju.

olimpijskih panog, denimo met kopja, tek na dolge proge, tek v bojni opremi, boksa in rokoborbe ter pankratija. S temi predstavami se ujema tudi njegova trditev, da so stari Špartanci videli v igrah pripravo na vojno in so zato od vaditeljev pričakovali obvladovanje vojaških ved (Grošelj 2006: 10). Argumente v prid urjenju in tekmah v teh panogah, kakršni so vzniknili že v stari Grčiji, je podrobno razdelal grški pisec iz obdobja Rimskega cesarstva Lukijan¹³. Sam je bil velik navdušenec za igre in je na olimpijskih prisostvoval vsaj štirikrat. Med drugim je napisal dialog Anaharzis. V njem Solon¹⁴ pojasnjuje svojemu gostu Anaharzisu¹⁵ koristnost telesnih vaj za razvijanje poguma, moči, vzdržljivosti in bojnih veščin, medtem ko tekmovanja tako v nastopajočih kot v gledalcih netijo željo po zmagi. Anaharzis njegovim argumentom ugovarja, češ da se v vojni spopadamo z orožjem, ne z rokami. Prav tako ne razume, kako morejo gledalci iger pustiti vnemar svoje posle in izgubljati čas z opazovanjem preteпов in še marsičesa (Grošelj 2006: 11).

Na drugi strani sta kritike, že od vsega začetka, zaznamovali zlasti dve misli. Prva je, da dobri športniki v resnici niso samoumevno tudi dobri vojaki ali da se to dvoje celo izključuje. Druga misel pa je, da navdušenje nad zmagovalci odvrča pozornost od dejanskih problemov družbe, kot je potreba po izšolanih vojaki. Glede vojaške uporabnosti atletskega treninga se že v zgodnjem začetku olimpijskih iger pojavijo pomisleki. Predvsem se pojavljajo nesoglasja o vojaški uporabnosti specializiranega, forsiranega treninga. Učenci in vaditelji v gimnazijah zagovarjajo tovrsten trening, teoretiki pa se zavzemajo za vsestransko telesno vzgojo in vojaške vaje. Špartanci, atleti najbolj vojaške države antične Grčije, so v nekaterih disciplinah tako prekašali svoje tekmece, da so mnogi drugi komaj zbrali pogum za udeležbo na igrah. A so kljub temu trdili, da so čezmerno specializirani atleti slabi vojaki (Šugman 1997: 50). Tirtaj¹⁶ v eni izmed ohranjenih pesmi govori o možu, ki je lahko urnih nog, rokoborcev prvak in ima moč samih Kiklopov a žal to še ne pomeni, da bo dober bojevnik, saj morda ne prenese pogleda na krvavo morijo, oziroma se nima želje spopasti z besnim sovražnikom (Tirtaj

¹³ Grški pisec iz obdobja rimskega cesarstva; živel v sirskega mestu Samozata v 2. stoletju.

¹⁴ Pomemben grški državnik in pesnik, živel v Atenah v 6. stoletju pred našim štetjem.

¹⁵ Anaharzis, skitski knez iz 6. stoletja pred našim štetjem.

¹⁶ Grški pisec bojnih elegij; živel okoli 7. stoletja pr.n.št.

7. stol. pr.n.št. v Grošelj 2006: 13). Platon je med telovadnimi tekmovanji zagovarjal tista, ki so bila usmerjena v vojno, za druga pa je menil, da jih je potrebno opustiti. Ljudem je sporočal, naj se merijo v gibčnosti rok in nog, ker sta le-ti najpomembnejši za vojno, pri tem pa naj vedno uporabljajo tudi orožje. Namesto teka je spodbujal tek v polni bojni opremi in namesto rokoborbe kar oboroženi boj. Na očitno neujemanje med športnimi in vojaškimi dosežki je opozoril tudi Aleksander Veliki. Leta 494 pr.n.št. je Milet, eno vodilnih grških mest na maloazijski obali, požgala perzijska vojska. Ko je Aleksander 160 let pozneje na pohodu nad Perzije prišel v mesto kot »osvoboditelj«, je ob pogledu na številne kipe miletskih zmagovalcev na olimpijskih igrah vzkliknil: »Kje pa so bili možje s takimi telesi, ko so barbari oblegali vaše mesto?« (Aleksander Veliki 494 pr.n.št. v Grošelj 2006: 15). Filopojmen¹⁷ se že v mladosti ni hotel posvečati atletiki, ker sta bila telesni ustroj in življenjski način atleta in vojaka, po besedah njegovih prijateljev in vodnikov, nezdružljiva. Prvi naj bi namreč potreboval veliko spanja in hrane ter stalen urnik aktivnosti in počitka, medtem ko se mora vojak navaditi nerednega življenja in pomanjkanja (Grošelj 2006: 16).

Iz primerjav je razvidno, da so se na obeh straneh pojavljali dokaj tehtni razlogi, ki zagovarjajo oziroma spodbijajo tezo, da šport in z njim povezana velika tekmovanja služijo kot priprava na vojaški spopad. Vendar pa izpodbijalci te teze v času antične Grčije niso bili upoštevani. Športna tekmovanja so bila pri starih Grkih najmočnejša aktivnost. Njihovi tekmovalci so pogosto in sprva celo z večine izvirali samo iz višjih slojev; izvorno so smeli tekmovati le zakoniti sinovi svobodnih grških staršev, nekaznovani in registrirani v seznamu svojega mesta. Torej je bil izbran dogodek namenjen v prvi vrsti tekmovalcem samim. Tekmovalni duh so Grki prenašali s športnih terenov na filozofijo, umetnost, znanost in politiko, tako da je agon prežemal vse grško življenje (Šugman 1997: 55). Šele s širitvijo Rimskega imperija in z nastopom krščanske misli dobivajo nasprotno misleči ponoven zagon. Javno nastopanje je bilo za rimske državljane sramotno. Omalovaževanje atletike kot priprave na vojno postane kar kliše rimskih govornikov in piscev. Igre dobijo v tem času novo vlogo. Predvsem so namenjene za zabavo najrevnejšega sloja prebivalstva, od tod tudi znameniti rek in

¹⁷ Vojskovodja Ahajske zveze; živel 3. – 2. stoletju pr.n.št.

filozofija takratnega športa »panem et circenses«¹⁸ in prikrivanju vedno večjih notranjih nasprotij takratne razpadajoče družbe.

Grki niso edini, ki so definirali šport v tesni povezavi z bojevanjem. V 19. stoletju je šport angleških aristokratov prav tako pomenil telesno pripravo na vojno. Tako še danes prevladuje mnenje, da so Angleži bitko pri Waterlooju dobili na igriščih znamenitega kolidža Eton (Šaver 2006: 83). Tudi totalitaristične ideologije dvajsetega stoletja so v športu videle izjemno možnost potrditve lastnih političnih sistemov. Namreč, telesno urjenje razvija telo in mišičevje, ki dobesedno in metaforično označuje moč. Sklenem lahko torej, da je šport samo odraz stanja in trenutka, v katerem je nastal.

¹⁸ Lat. kruha in iger.

4. ŠPORT, SREDSTVO POLITIKE

Za vsake olimpijske igre je značilno obeležje časa, v katerem so se odvijale. Tudi antične igre niso ustrezale idealizirani podobi, ki se je nekako ohranila vse do današnjih dni. Zanimivo je, da AOI pripisujemo veliko več pozitivnega, kot si v resnici zaslužijo. Poveličevanje AOI je upravičeno le za kratko obdobje največjega razcveta grških polisov, kajti razvoj je tudi v antiki kmalu razblinil ideale. Že v antiki sta bila dva velika tekmeča, Atene in Šparta in tudi tedaj so športna tekmovanja mešali s politiko. Zanimivo je dejstvo, da je bil za organizatorja Olimpijskih iger izbran majhen kraj v nepomembni državi na Peloponezu, kajti v večni sprtih grških mestih so bili lepši in večji stadioni (npr. Nemea). Mojca Doupona v svoji knjigi *Šport in družba* ugotavlja, da omenjeno dejstvo prevedeno v politični jezik pomeni, da so se srečevali na nevtralnem terenu (Doupona 2000: 201). Z vojnami so imele antične igre veliko več opraviti, kot si predstavljamo danes, ko prevladuje mnenje, da so antične igre model svetovnega miru. Danes strokovnjaki ugotavljajo, da so takšne predstave zmotne. V resnici boji med grškimi državicami niso nikoli prenehali v celoti. Res pa je, da so udeležencem OI zagotovili, da so lahko varno odšli na igre in se tudi varno vrnili domov, sicer pa se je vojna tudi v času iger nadaljevala (Doupona 2000: 201). Na ne ravno politično nevtralnost iger namiguje tudi podatek, da so tekmovanja sodili vrhovni sodniki – helanodiki, ki jih je izbralo najvišje politično telo v državi. Športni uspehi so bili koristni tudi pri politični karieri. Včasih je kako mesto uporabilo športnega zmagovalca kot poslanca, da bi njegova navzočnost ugodno vplivala na uspeh poslanstva. Izobraženi ljudje iz višjih slojev, ki so se nekaj časa ukvarjali izključno s športom, so se pozneje lahko uspešno posvetili politiki in pri tem uporabljali tudi svoj športni ugled (Grošelj 2006: 13). Potrebno je izpostaviti, da so bile igre pomemben gospodarski, kulturni in politični dogodek, ki je privabil ogromne množice ljudi¹⁹ (Šugman 1997: 45). Kot take so bile idealne za širjenje in utrjevanje vpliva vladajoče elite.

¹⁹ Na igrah so se zbrali umetniki, govorniki, filozofi, dramatik, politiki, obrtniki, trgovci, zabavljači in služinčad.

Šport in olimpijsko gibanje sta le del družbenih dejavnosti, ki pa sta zelo razširjena. Vse spremembe in pretresi v svetu pustijo posledice tudi na področju športa. Tako se v sodobnem olimpijskem procesu kažejo vse zakonitosti družbe in družbenih odnosov časa, v katerem se odvijajo, zato v moralnem ali kakršnem drugem vrednostnem smislu olimpijske igre nikoli ne morejo imeti nobenih drugih vrednot kot tistih, ki v tem času prevladujejo ali so družbeno aktualne. To je samo logična povezava družbenih dogajanj in zato tudi ni razloga, da bi ravno politiko odvajali od te celote. Za takšne teze imamo danes in v preteklosti številne potrditve – na primer bojkoti. Analize kažejo, da praktično ni bilo niti enih OI, kjer ne bila bi neka članica Mednarodnega olimpijskega komiteja (MOK) iz političnih razlogov odsotna ali vsaj nezaželena na igrah (Petrovič in Doupona 1996: 130). Odgovor, zakaj je temu tako, lahko med drugim najdemo v sami zgradbi MOK-a, ki predstavlja oligarhično organizacijo z monopolističnimi nagnjenji, ki v ozadju skriva veliko ekonomskih interesov zavutih v šport. Pogosto se zgodi, da ena oseba hkrati zaseda vrhovno mesto v MOK-u ali v kakšni drugi mednarodni športni zvezi in v industriji s športno opremo. Ta naveza omogoča, na primer, manipulacijo z mednarodnimi normami in standardi na športnih tekmovanjih in hkrati tudi s pripomočki in opremo v korist tovarn, ki jih izdelujejo. Ekonomska nadvlada Zahodnega sveta se kaže tudi v športnih panogah, zastopanih na Olimpijadi, ki so z eno samo izjemo – judom, le-ta izvira iz Japonske, izključno evropskega in severno ameriškega nastanka (Eichberg 1998: 100, 101).

Različni zapleti, ki se pojavljajo ob vsakih OI in pa nujnost, da se na vsakih OI olimpijske ideje (svoboda, bratstvo, prijateljstvo in mir) zastraži z najsodobnejšimi varnostnimi ukrepi, kaže na pravo podobo OI in njeno veliko povezanost s politiko. Mnogi so že spoznali, da se za tezo o nepolitičnosti OI največkrat skriva prefinjena politika. Vse to potrjuje, da je šport sredstvo politike držav. V njej se odražajo nacionalni, rasni, prestižni in drugi interesi in se kot sredstvo politike giblje od tega, da je šport sredstvo propagande o življenjskem stilu nekega družbenega sistema, do tega, da je lahko sredstvo spoznanja in krepite prijateljstva med športniki in narodi (Doupona 2001: 202). Z drugimi besedami lahko rečemo, da športniki predstavljajo politično igro med posameznimi državami in izpolnjujejo zahteve športnih funkcionarjev, gledalcev in

marsikdaj tudi staršev na tekmovanjih za zmago za vsako ceno. Nemalokdaj je to tudi za ceno zdravja. Nastopanje poškodovanih in ne dovolj ozdravljenih tekmovalcev, pa čestokrat celo dvigujemo na raven herojstva (Petrovič in Doupona 1996: 129). Razmere na OI so zato vedno v skladu z družbeno situacijo, obdobje med OI pa je ravno dovolj veliko, da se na glavo obrnejo vsi mednarodni odnosi.

5. ŠPORT V 21. STOLETJU

5.1 Novo varnostno okolje

Danes v svetu prihaja do precejšnih sprememb na političnem, socioekonomskem, tehnološkem in kulturnem področju. Vse omenjeno se odraža tudi na področju športa. Slednji je skozi zgodovino igral pomembno vlogo v življenju človeka. Z njim je bil tesno povezan in je kot tak izraz specifičnega kulturnega fenomena. V zadnjih desetletjih pa šport postaja globalni predmet, ki služi številnim namenom. Napovedi kažejo, da bo šport v 21. stoletju prispeval k zmernemu izboljšanju človeškega življenja. Znanost to potrjuje. Potrjuje, da ima šport vpliv na zdravje, wellness, socialno življenje in kulturo. Fiziologi nam zagotavljajo, da ima redna športna vadba pozitiven učinek na kardiovaskularni sistem in procese v celicah. Ortopedi potrjujejo pozitiven vpliv aktivnosti na okostje, sklepe in nasploh upočasnjevanje staranja. Psihologi in psihiatri so našli direktne povezave med fizično aktivnostjo in dobrim počutjem ter zmanjševanjem stresa. Sociologi odkrivajo pomembno vlogo športa pri socializaciji človeka. Raziskave ekonomistov so pokazale, da je šport v sodobni družbi ustvaril nova cvetoča tržišča. Skratka, naloga zagotavljanje normalnega psihofizičnega razvoja posameznika skozi šport je že zdavnaj presežena. Ljudje se danes ukvarjajo s športom zaradi izboljšanja zdravstvenega stanja, boljšega splošnega počutja, za zabavo, zaradi druženja, denarja in podobno. Tekmovanja na lokalni, narodni in mednarodni ravni so danes tesno povezana z ekonomskimi, medijskimi in drugimi interesi. Zato športna tekmovanja oziroma prireditve postajajo ključen element v družbah širom sveta in predstavljajo nove organizacijske, varnostne in druge izzive (Doll - Tepper 1998: 3).

Z novimi izzivi se srečujejo tudi sodobne vojske. Spremembe domačega in globalnega varnostnega okolja pred njih postavljajo nove zahteve in naloge, ki izhajajo iz novih tveganj in groženj, tako za nacionalno državo kot mednarodno okolje. Viri ogrožanja so vse bolj vpeti v mednarodno okolje ter posredno in neposredno vplivajo na celotno mednarodno skupnost. Po koncu hladne vojne se je občutno zmanjšala verjetnost globalnega oboroženega spopada. Bipolarna svetovna ureditev se je oblikovala v manj

pregledno stanje, ki je v mednarodne odnose vneslo nove izzive, tveganja in vire ogrožanja. Za obdobje bipolarnosti sta bili na splošno značilni visoka stopnja vojaške ogroženosti in visoka stopnja stabilnosti, medtem ko sta za obdobje po letu 1989 značilni nižja stopnja vojaške ogroženosti in nizka stopnja stabilnosti mednarodnega varnostnega okolja (ReSNV 2001). V operativnem smislu to za vojsko pomeni, da najhujši predviden scenarij ni več totalna vojna ampak regionalne krize, ki bodo vključevale nacionalni interes. Mednarodno okolje je zato danes bolj zahtevno kot v preteklosti. Reševanje manjših, frekventnih in pogosto simultanih ter dolgotrajnih operacij predstavlja težji izziv za sodobne vojske kot priprava na en sam totalen spopad. Danes v ospredje prihajajo nove naloge, ki dajejo poudarek predvsem na mirno reševanje sporov. Oborožene sile 21. stoletja izvajajo podporo diplomaciji z namenom odvrnitve kriz, reševanja humanitarnih kriz, opravljanje mirovnih misij, misij vsiljevanja miru ipd. (Jacobs 1998: 11).

Sodelovanje v kriznem menedžmentu, mirovnih, humanitarnih in podobnih neklasičnih vojaških operacijah, predstavljajo vojaku 21. stoletja relativno nov izziv, ki zahteva povsem drugačen pristop kot konvencionalne naloge v preteklosti. Temeljno težavo vojakom mirovnikom povzroča kontradiktornost pravil, ki mu vzemajo ravno tisto, kar ga dela vojaka. Naloge vzdrževanja in vzpostavljanja miru od njega zahtevajo potrpežljivost, razsodnost, zaupanje in zmožnost komuniciranja tako z zaveznikom kot tudi nasprotnikom. Za opravljanje omenjenih nalog so potrebne dobro zasnovane, dobro podprte in opremljene enote, katerih vojaki so kvalificirani, visoko motivirani in bojno pripravljani. Pri omenjenem lahko šport igra pomembno vlogo.

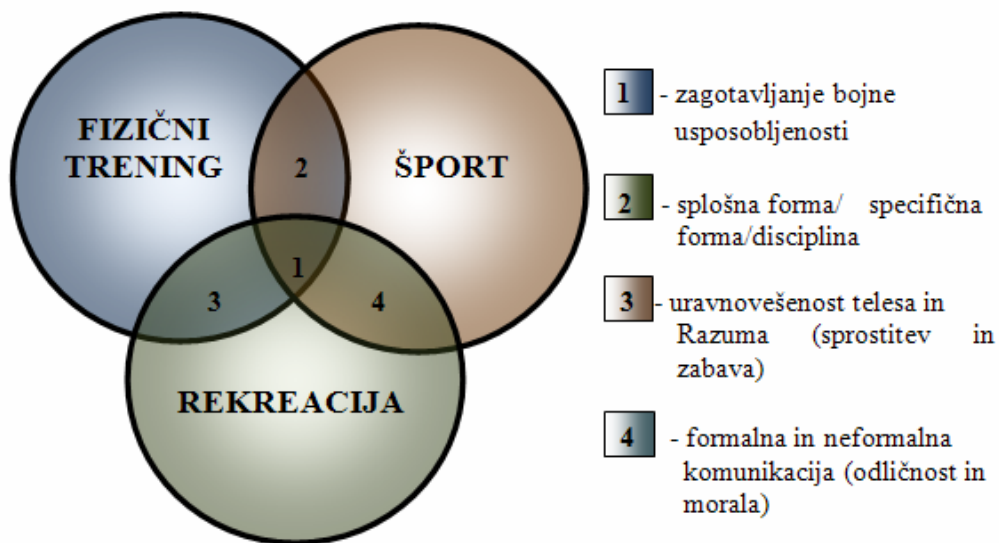
5.2 Vloga športa pri usposabljanju vojaka

Polkovnik Jacobs iz južne Afrike je leta 1998 na CISM-ovem simpoziju v Pragi predstavil zanimiv pristop k omenjenemu problemu. Po njegovem mnenju lahko šport s pravilnim načinom uporabe služi še za kaj več kot le razvijanje in ohranjanje psihofizične stabilnosti posameznika. Namreč z novim pristopom, ki se imenuje: »integriran pristop k treningu za fizično moč, športnim igram in rekreaciji« (Integrated approach to physical training, sport and recreation – PTSR), bi lahko prispevali k boljšemu razvoju vojaka 21. stoletja (shema 5.2.1). Našteta tri področja aplikacije športa v vojaški vsakdan so prisotna

v vseh vojskah, težava je v tem, da jih v večini obravnavajo ločeno. Jacobs meni, da je potrebno prepoznati in upoštevati področja, kjer se prekrivajo in na ta način optimizirati vlogo športa v vojski. Vsako izmed področij ima svojo vlogo, prekrivajoča področja pa zagotavljajo dodano vrednost, ki jo ponavadi zanemarjamo. Zato je pomembno, da pri pripravi vojaka 21. stoletja optimalno uporabimo ravno področja z dodano vrednostjo (Jacobs 1998: 14). Ta področja je Jacobs različno poimenoval in ovrednotil. Prvo področje je poimenoval »profil kompetentnosti«. Zanj je značilno, da je vojak vključen v vse športne aktivnosti (trening za pridobivanje fizične moči, športne igre in rekreacijo) enako, z namenom doseganja zahtevkov bojne usposobljenosti. Profil kompetentnosti zagotavlja normalen razvoj psihomotoričnih sposobnosti vojaka do te mere, da bo lahko uspešno izvrševal vse bojne in delovne naloge med službovanjem. Poleg tega vojak osvoji nekatere nove gibalne navade, znanja in veščine. Usposablja se za premagovanje prostora in ovir, utrjuje veščine in navade, ki pridejo v poštev pri boju, ter pridobi znanja iz borilnih veščin (predvsem samoobramba). Celostno gledano vojak skozi redno vadbo skrbi tudi za svoje zdravje. Drugo prekrivajoče področje tvorijo vaje za fizično moč in športne igre. S kombinacijo obeh pri usposabljanje vojaka izboljšamo njegovo splošno formo, ki služi kot začetna točka na kontinuumu proti gradnji specifične forme ter vojakovo samodisciplino. Specifična forma je potrebna za opravljanje specifičnih nalog. Na ta način zmanjšamo možnosti za poškodbe in preprečimo pretreniranje posameznika. Discipline, ki spadajo v to področje, so fizično napore in tekmovalne narave; vojaški pentatlon, patroljni tek, orientacijski tek ipd. Tretje prekrivajoče področje zajema rekreacijo in vaje za fizično moč. Vojaki na mirovnih misijah so pod stalnim stresom, zato jim je potrebno zagotoviti dovolj časa za sprostitev in uživanje. Dodano vrednost k vajam za fizično moč v tem primeru prispeva rekreacija. Z uporabo pasivne in aktivne rekreacije bodo vojaki vzdrževali dobro fizično, psihično in emocionalno stanje, izboljšala pa se bo tudi socialna interakcija med vojaki. Za primer avtor navaja sodelovanje pri neformalnih aktivnostih, kot je na primer odbojka. Druženje ob slednji bo pripomoglo tako k dobremu fizičnemu počutju kot tudi odvrnitvi vojakove pozornosti od vsakodnevnih nalog in stresa. S kombinacijo vaj za fizično moč in rekreacijo bomo vojaku pomagali obdržati ravnovesje med telesom in razumom. Zadnje prekrivajoče področje tvorijo športne igre in rekreacija. Jacobs temu področju pripisuje velik pomen,

saj vključevanje vojakov v tekmovalne športe predstavlja simulacijo konflikta. V takšnem simuliranem okolju si vojaki pridobijo izkušnje za ravnanje v konfliktih in na nadzorovan način izražajo agresijo. Med udeleženci se vzpostavlja formalna in neformalna komunikacija, razvija pogum in utrjuje morala (Jacobs 1998: 16).

Shema 5.2.1: Integriran pristop k treningu za fizično moč, športnim igram in rekreaciji.

Vir: Jacobs 1998: 18.

Narava nalog, ki jih opravljajo sodobne vojske, večkrat zahteva ad hoc združitev različnih in mnogokrat celo drugače govorečih enot. Vojaki se sicer ukvarjajo z isto profesijo, a prihajajo iz različnih kultur, izhajajo iz drugačnih ideologij in imajo drugačne veroizpovedi. Šport in z njim povezane dejavnosti so v tem primeru idealen ledolomilec pri vzpostavljanju in gradnji medosebnih odnosov. Skozi šport lahko, kot aktivni udeleženec ali kot pasivni gledalec, spoznamo karakteristike posameznikov in skupine. Poleg tega je to prizorišče, na katerem se med udeleženci in opazovalci nujno vzpostavljajo medsebojne interakcije. Iz njih se lahko naučimo ravnanja v skupini, medsebojne tolerance in razumevanja ter povezovanja in prilagajanja na težavne situacije (Sullivan 2006: 2).

Jacobsov integriran pristop k fizičnemu treniranju, športnim igram in rekreaciji je dobro zasnovan, vendar pa so meje med pozitivnim in negativnim učinkom športa na posameznika zelo tanke. Maks in Matej Tušek v Psihologiji športa (2001) opozarjata, da skozi skupinske igre udeleženci res razvijajo občutek pripadnosti skupini, občutek lojalnosti, kolektivne moči, solidarnosti in angažiranosti ter da naštetih elementi močno vplivajo na kohezivnost enote in posledično na vprašanje realizacije zadanih nalog. Vendar pa kohezivna enota zmanjšuje individualnost posameznika in povečuje njegov konformizem. Posameznik pod vplivom skupine konformistično naredi nekaj (negativnega), česar sam nikoli ne bi naredil (Tušak 2001: 157). Podobno velja za Jacobsonovo trditev, da skozi športne aktivnosti vojaki nadzorovano izražajo agresijo. Pod vplivom instinktivističnih pojmovanj, ki pravijo, da šport predstavlja katarzo in da se agresivna energija, ki se nabira v organizmu, pri športu na legalen način sprosti, Jacobsonova teorija drži. To pomeni, da bi morali biti ljudje, ki se ukvarjajo s športom manj agresivni, agresivnost ob koncu tekme pa bi bila prav tako manjša kot na začetku saj tekma deluje kot odvod energije. Vendar rezultati na potrjujejo takih domnev. Russel v Tušak (2001) ugotavlja, da sodelovanje v agresivnih športih ne prispeva k nadzoru oziroma zmanjšanju agresivnosti, pač pa k njenemu nabiranju, saj postajajo igralci agresivnejši proti koncu tekmovalne sezone. V skladu s katarzičnim učinkom, bi pričakovali največjo interpersonalno agresivnost pri mladih športnikih, kasneje pa upad. Prav tako bi pričakovali padec agresivnosti na tekmah med tekmeči, ki so se že srečali v tekmovalni sezoni. Raziskave pa kažejo ravno obraten trend (Tušak 2001: 119). Maks in Matej Tušak razvijata malo drugačen pogled. Pravita, da je agresivnost normalna reakcija na določene težave, prepreke, hkrati pa v športni situaciji večinoma tudi zaželeno, saj omogoča doseči športni cilj (Tušak 2001: 106). Eden izmed načinov sproščanja agresivnosti so vsekakor športne dejavnosti. Nekatere izmed njih neposredno agresivnost v obliki fizičnih dejanj spodbujajo celo s pravili (ameriški nogomet, boks) (Tušak 2001: 121).

Preglednica 5.2.1: Stopnje agresivnosti pri športnih panogah.

STOPNJA AGRESIVNOSTI	Neposredna agresivnost spodbujanja	Omejena agresivnost	Posredna agresivnost do nasprotnika	Agresivnost do objektov	Malo opažene agresivnosti
ŠPORTNE PANOGE	boks, ameriški nogomet	košarka, nogomet	odbojka, tenis	golf, orodja	umetnostno drsanje

Vir: Cratty 1983 v Tušak 2001: 122.

Navedbe potrjujeta s preglednico, ki prikazuje intenziteto agresivnosti regulirane s pravili, značilno za posamezne športe. Neposredna agresivnost spodbujanja je značilna za športe kot so boks, ameriški nogomet, ragbi in druge borilne športe. V tej skupini fizično agresivnost spodbujajo do maksimalne možne mere. Pravila iger po eni strani spodbujajo ali zahtevajo medsebojen stik, po drugi pa se morajo športniki kljub vsemu držati določenih pravil (npr. udarec pod pas je pri boksu prepovedan). Omejena agresivnost je značilna za tiste športe, kjer športnik mora biti agresiven, istočasno pa stroga pravila določajo mejo agresivnosti. V tej skupini športnih panog se pojavlja resen problem, kako krotiti in obvladovati agresivnost, saj je njena intenziteta odvisna od stopnje tolerantnosti gledalcev, sodnikov in soigralcev. Naslednjo stopnjo predstavlja posredna agresivnost. Gre za športe, kjer se športnikova agresivnost na nasprotnika prenaša posredno – običajno prek žoge. Tipični primer je odbojka, kjer igralec spretno udari nasprotnika, s tem da močno zabije žogo na njegovo stran. Ko nasprotnik to žogo sprejme, sprejme tudi agresivno energijo igralca, ki mu je žogo poslal, sprejme nasprotnikovo agresivnost. Posredna agresivnost do objektov je značilna za golf. Nasprotnik te agresivnosti ne more občutiti, saj se energija žogice ne prenese nanj, ampak konča nekje na travniku. Obstajajo tudi športne panoge, ki ne zahtevajo niti neposredne niti posredne agresivnosti. Dolgotrajna vadba, npr. drsanja na ledu, morda zahteva določeno mero agresivnosti, vendar se agresivnost v teh športih ne more izraziti niti do nasprotnika niti do okolja (Tušak 2001: 122).

Celotno gledano Jacobsov PTSR pristop vojake intelektualno spodbuja, da rešujejo probleme v tekmovalnem okolju – simulacija konflikta skozi šport. Prisili jih k samostojnemu razmišljanju in ravnanju po lastni presoji. Na socialnem nivoju jim ponuja priložnost samoizražanja in učenja sprejemljivega in nesprejemljivega socialnega vedenja ter tolerance. V duhovnem smislu pa ustvarja stabilno in samozavestno osebo. PTSR služi tudi kot emocionalni »ventil« za izražanje radosti, navdušenja in gorja. Vendar je pri aplikaciji PTSR v vojaški vsakdan potrebno paziti na »doziranje«. S pravilno in predvsem pravočasno izbranimi in uporabljenimi metodami lahko vojaku pomagamo; v obratnem primeru pa lahko povzročimo tudi negativne vzgibe. PTSR torej predstavlja neko novo možnost aplikacije športa v usposabljanju vojaka, vendar zahteva strokovnjaka, ki je s ciljno skupino redno v stiku in se hitro odziva na njihove potrebe.

6. SVET ZA VOJAŠKE ŠPORTE – COUNSUIL DU SPORT MILITAIRE (CISM)

6.1 Nastanek in zgodovina CISM-a

Države ustanoviteljice, Belgija, Danska, Francija, Luksemburg in Nizozemska, so se 18. februarja 1948 srečale na sabljaškem turnirju v Nici in ustanovile mednarodni svet za vojaške športe (CISM). Čeprav so bile vanj vključene le evropske države, so imele ustanoviteljice v glavi globalen projekt. Želja po srečanju vojska v športnih arenah namesto na bojiščih ni predstavljala nič novega v letu 1948. Za primer: po prvi svetovni vojni so bile na pobudo generala Pershinga organizirane igre med zavezniki, katerih se je udeležilo 18 držav in so zastopale pet kontinentov. Tako se je leta 1919 1500 športnikov pomerilo v 24 disciplinah pred številnim občinstvom na obrobju Pariza. Po koncu druge svetovne vojne se je zgodba ponovila. V Berlinu so bile leta 1946 organizirane druge zavezniške igre. Tekmovalo se je samo v atletskih disciplinah. Želja po medsebojnem druženju vojakov je bila močnejša, kot doseganje vrhunskih športnih rezultatov²⁰. Omenjene igre so spodbudile polkovnika Debrusa²¹ in majorja Molleta²², da sta maja leta 1964 ustanovila Svet zavezniških sil za šport (Allied Forces Sport Council). Žal je omenjena institucija zaradi političnih nesoglasij leto kasneje razpadla. Leta 1948 je ideja zopet zaživela, a je bila, za razliko od prejšnje, oplemenitena z globalno vizijo. Ustanovljen je bil CISM. Vse od nastanka leta 1948 je CISM-ova univerzalnost postajala vse bolj realna. Iz leta v leto je štela več članov in se iz evropskega kontinenta pričela širiti na vse ostale. V času hladne vojne se je širitev umirila, obnovila pa takoj po padcu Berlinskega zidu. V samo štirih letih (med letoma 1991 in 1995) pridobijo 31 novih držav

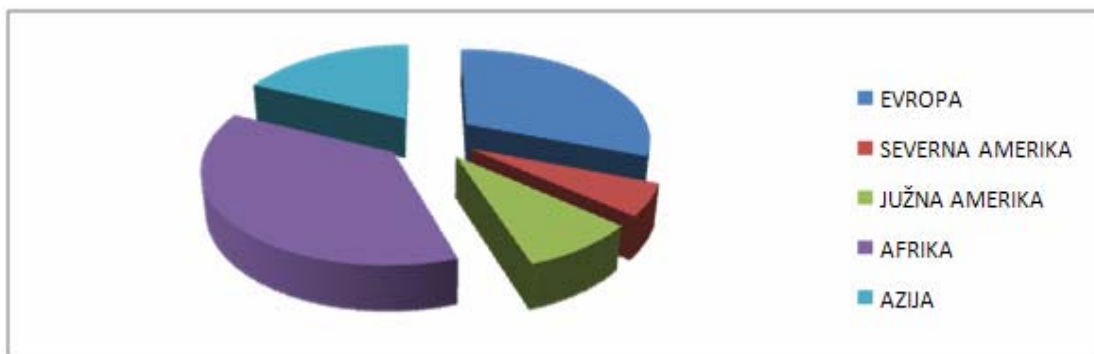
²⁰ CISM (2007): *History* (dostopno na http://www.cism-milспорт.org/eng/a_cism/a3_history.html (9. september 2007)).

²¹ Polkovnik Henri Debrus (Francija) je bil pobudnik organiziranja športnih tekmovanj, namenjenih izključno vojakom. Leta 1947 je poskusno organiziral prvi vojaški pentatlon. Disciplina se je, z majhnimi spremembami, ohranila vse do danes in velja za najprestižnejšo. Kasneje je postal tudi prvi predsednik CISM-a in sicer v letih 1948 do 1953, ponovno je bil izvoljen še leta 1956 do 1961 (več o tem na http://www.cism-milспорт.org/eng/a_cism/a3_history.html (9. september 2007)).

²² Major Raoul Mollet je bil pobudnik organiziranja športnih tekmovanj namenjenih izključno vojakom. Od leta 1954 do 1986 je generalni sekretar CISM-a. Leta 1965 je bil imenovan na mesto predsednika mednarodnega olimpijskega komiteja in je to funkcijo opravljal do 1989 (več o tem na http://www.cism-milспорт.org/eng/a_cism/a3_history.html (9. september 2007)).

članic, slednje pripelje tudi do priznanja in dodelitve mednarodnega statusa s strani mednarodnega olimpijskega komiteja (MOK). Pomemben mejnik v delovanju CISM-a predstavljajo Vojaške svetovne igre, ki so bile prvič organizirane leta 1995 v Rimu, druge 1999 v Zagrebu, tretje 2003 v Kataniji, četrte so bile 2007 v indijskem Hyderabadu. CISM je danes, s 127²³ državami članicami, letnim svetovnim, kontinentalnim in regijskim koledarjem športnih aktivnosti ter vrhunskimi tekmovalci, ena največjih športnih institucij v svetu.

Preglednica 6.1.1: Delež držav članic CISM-a po kontinentih.

6.2 Zgradba in delovanje

Kot sem že omenil, je bilo eno največjih mednarodnih športnih združenj CISM ustanovljeno 18. februarja 1948, da bi prispevalo k svetovnemu miru s pomočjo sodelovanja oboroženih sil na športnem področju. CISM danes združuje 127 držav članic in predstavlja vrhovno telo na področju svetovnega vojaškega športa. Njeni predstavniki se enkrat letno srečajo na generalni skupščini – vrhovni avtoriteti CISM-a in kongresu. Generalna skupščina izvoli 14 članov upravnega odbora, ki je zakonodajno telo in ga vodi izvoljeni predsednik. Srečajo se vsaj dvakrat letno. Ukvarjajo se z zakonskimi in proračunskimi vprašanji, sprejemajo poročila in smernice za prihodnost, volijo predsednika in delovna telesa. Mesto zasedanja je vedno določeno v naprej in rotira med

²³ Podatek velja za september 2007.

članicami²⁴. Organizacija generalne skupščine je tudi sredstvo za širjenje vpliva CISM-a v regiji. Predsednik je odgovoren generalni skupščini. Opravlja sledeče naloge: zadolžen je za vodenje in upravljanje CISM-a v skladu s predpisi, predsedovanje kongresu in generalni skupščini, predstavitev letnega poročila, vzpostavlja stike z drugimi mednarodnimi organizacijami in podobno. Generalni sekretariat je stalno telo, s sedežem v Bruslju in predstavlja izvršno administrativno telo. Vodi ga generalni sekretar, izvoljen za štiri leta s strani generalne skupščine. Slednja voli tudi finančnega direktorja, ki je zadolžen za vodenje financ v CISM-u. Štirje podpredsedniki zastopajo svoje kontinente v upravnem odboru in imajo urad na tem kontinentu. Ti uradi se nahajajo v Evropi, Afriki, Aziji in Ameriki in imajo nalogo koordinirati regionalne aktivnosti. Generalni skupščini in upravnemu odboru pri nalogah pomagajo številne posvetovalne komisije, ustanovljene s strani upravnega odbora, in delujejo na določenem področju CISM-ovih aktivnosti. Ta področja so: predpisi, načrtovanje, šport, solidarnost, športna medicina, finance, ženske v CISM-u in disciplina. Številni športni komiteji so zadolženi za upravljanje, razvoj in nadzor nad tehničnimi aspekti posameznih športnih disciplin. Vsak športni komite ima predsednika, ki s svojim timom skrbi za dodeljeno športno panogo. Zadolženi so za tehnično upravljanje in vodenje posamezne panoge na vojaških prvenstvih, veljavnost pravil panoge in promocijo panoge na svetovni ravni. Načrtujejo koledar športnih aktivnosti 5 let vnaprej, v izogib pokrivanju posameznih vojaških tekmovanj s civilnimi, ter skrbijo za razvoj posamezne panoge, uvajanje novih metod treniranja, nove opreme in materialov. CISM danes priznava 25 športnih disciplin: letalski pentatlon, konjenišstvo, judo, padalstvo, teak-won-do, košarka, sabljaštvo, vojaški pentatlon, jadranje, atletika, boks, nogomet, moderni pentatlon, strelstvo, triatlon, kros, golf, pomorski pentatlon, smučanje, odbojka, kolesarstvo, rokomet, orientacijski tek, plavanje, rokoborba²⁵.

CISM je torej mednarodna športna zveza, sestavljena iz vojska držav članic, ki jih je sprejela in potrdila generalna skupščina. Odprta je za vojske vseh narodov. Cilj organizacije je razvijanje prijateljskih odnosov med vojskami držav članic, promocija

²⁴ CISM (2007): *General Assembly* (dostopno na http://www.cism-milспорт.org/eng/a_cism/1a_structure/a107_gen_ass.html (9. september 2007)).

²⁵ CISM (2007): *Sports* (dostopno na http://www.cism-milспорт.org/eng/b1_sport/b1_sports.html (27. september 2007)).

psihofizične izobrazbe in športnih aktivnosti, zagotavljanje medsebojne tehnične pomoči, podpora depriviligiranim članom v imenu prijateljstva in solidarnosti, prispevek k uravnoteženemu in harmoničnemu razvoju vojaškega osebja ter prispevek k svetovnemu miru. Omenjeni ideali so strnjeni v CISM-ovem motu »prijateljstvo skozi šport«.

6.3 Slovenija v CISM-u

Slovenija je polnopravna članica CISM-a od leta 1992. Slovensko delegacijo, ki jo določi minister za obrambo, v svetu predstavlja 8 članov. Naloge nacionalne delegacije so sooblikovanje strategije vojaškega športa v Sloveniji in v mednarodnem prostoru, načrtovanje sodelovanja na prvenstvih CISM, organizacija prvenstev CISM v Sloveniji, dajanje predlogov zaposlovanja športnikov v slovenski vojski in povezovanje nacionalnega ter vojaškega športa, nudi pa tudi strokovno, organizacijsko in solidarnostno pomoč novim članicam CISM-a ter sooblikuje sodoben odnos med Slovensko vojsko in družbo, s popularizacijo vojaškega športa²⁶.

Direktiva za šport SV, izdana na Ministrstvu za obrambo, ureja področje športa v SV in predstavlja podlago za načrtovanje in izvedbo športnih aktivnosti v SV. V njej piše, da šport v SV sestavljajo tri oblike gibalnih aktivnosti: kondicijska vadba, športna vzgoja in tekmovalni šport. Gibalne aktivnosti se delijo na individualne, kot so hoja, tek, skoki, meti, plazenje, lazenje, dviganje, nošenje in plezanje, ter skupinske, ki jih predstavljajo igre z žogo. Skozi našteje aktivnosti si SV prizadeva graditi vojake, vojaške kolektive in tudi športnike, ki jo bodo zastopali na mednarodnih tekmovanjih, predvsem pa z njimi dvigujejo delovno storilnost in psihofizično pripravljenost ter na splošno skrbijo za boljše zdravje in počutje pripadnikov SV (Direktiva za šport v SV).

Slovenska vojska ima 12 športnih reprezentanc. Te se udeležujejo mednarodnih tekmovanj CISM in načrtovanih skupnih priprav doma in v tujini. Slovenska vojska tudi aktivno uresničuje cilje CISM-a in je med drugim uspešno organizirala številna tekmovanja ter, nedavno v Ljubljani, redno letno konferenco evropskih članic CISM-a.

²⁶ Slovenska Vojska (2007): *Redna letna konferenca evropskih članic Sveta za mednarodni vojaški šport* (dostopno na http://www.slovenskavojska.si/dogodki_arhiv/200611/t20061115.htm (27. september 2007)).

Na nekaj ključnih vprašanj na temo vključevanja Slovenije v CISM in načrtih za prihodnost mi je v pogovoru odgovoril major Jure Velepec, pomočnik za šport in CISM pri generalštabu SV.

Major Velepec ugotavlja, da je bil CISM prva mednarodna vojaška organizacija, v katero se je Slovenija in SV vključila. Predvsem je zaposlovanje športnikov ter njihovo doseganje visokih uspehov na svetovnih vojaških prvenstvih v prvih letih samostojnosti zagotovo veliko pripomoglo k prepoznavnosti SV v mednarodnem okolju. Danes je Slovenija članica zveze NATO in je potrebno prepoznavnost znotraj mednarodnih varnostnih organizacij že dosegla, vseeno pa ima v CISM-u zaradi športnih uspehov in tudi treh zelo uspešno organiziranih svetovnih vojaških prvenstev velik ugled, ki bi ga bilo smiselno nadaljevati. V preteklosti je Slovenija organizirala več tekmovanj v sklopu CISM-a, v zadnjih letih pa organizira do dve večji tekmovanji letno. Aktivnosti bodo v prihodnosti potekale v dosedanjem obsegu, kar je s potrditvijo srednjeročnega načrta dela (od leta 2002 do 2007) v programu CISM, zagotovil tudi minister za obrambo. Sredstva, namenjena uresničevanju načrta mednarodnega sodelovanja na področju vojaškega športa, se gibljejo okoli 120 tisoč evrov letno. Slednje naj bi zadostovalo za udeležbo na 20 mednarodnih CISM tekmovanjih (svetovnih in regionalnih prvenstvih), udeležbo na tri do pet mednarodnih srečanjih (generalna skupščina, simpoziji ipd.), organizacijo dveh regionalnih prvenstev in izvedbo 15 športnih priprav vojaške reprezentance, z možnostjo kooperacije z drugimi državami članicami CISM-a. Načrt predvideva tudi organizacijo svetovnega vojaškega prvenstva na 5 let z dodatnimi financami (Velepec 2004: 3). Tako nas v letu 2008 pod okriljem CISM-a čaka organizacija svetovnega vojaškega kolesarskega prvenstva. Trenutno pa si slovenska mednarodna delegacija v sklopu CISM-a prizadeva podaljšati srednjeročni načrt do leta 2010.

Na CISM-ovih tekmovanjih nas zastopajo športniki, pripadniki Slovenske vojske, ki so združeni v Športni enoti (ŠE) SV. ŠE SV je samostojna enota v sestavi Poveljstva za doktrino, razvoj, usposabljanje in izobraževanje, nameščena v vojašnici Ljubljana – Šentvid. Zaposlovanje vrhunskih športnikov v SV se je pričelo že takoj po osamosvojitveni vojni leta 1991, ko so se pri takratnem vođu vojaške policije zaposlili

nekateri vrhunski športniki. Kmalu je nastala športna četa in iz nje leta 1996 Športna enota. Na podlagi sporazuma med Ministrstvom za obrambo, Ministrstvom za notranje zadeve in Ministrstvom za finance je glavni namen enote zaposlovanje vrhunskih športnikov²⁷. Glavne naloge Športne enote so: izvajanje promocijskih aktivnosti na področju športa, tako v javnosti, kot znotraj SV, organizacijska in logistična podpora delovanja športnih reprezentanc SV, strokovna pomoč poveljstvom in enotam pri izvajanju športnih aktivnosti ter zagotavljanje vojaško strokovnih usposabljanj za pripadnike enote. Trenutna formacijska in organizacijska postavitve enote omogoča osnovno izvajanje nalog v skladu s Sporazumom o zaposlovanju vrhunskih športnikov, Direktivo za delo Športne enote in Direktivo za šport v SV. Promocijo SV v tujini z uspešnim nastopanjem športnih reprezentanc SV na svetovnih vojaških prvenstvih lahko ocenimo za precej uspešno, saj so športniki SV glede na velikost SV na mednarodnih vojaških tekmovanjih zelo uspešni (Velepec 2005: 14, 15). Od leta 1991 so športniki in športnice Športne enote SV osvojili že 25 naslovov svetovnih vojaških prvakov in 9 zlatih kolajn na Svetovnih vojaških igrah. Najbolj znani in najuspešnejši športniki SV so: strelec Rajmond Debevec, biatlonci Andreja Koblar, Andreja Mali, Tadeja Brankovič in Janez Marič, padalci Irena Avbelj, Roman Karun, Senad Salkič, Matjaž Pristavec, judoistki Urška Žolnir in Raša Sraka, atleta Helena Javornik in Primož Kozmus, telovadec Aljaž Pegan, smučarka Tina Maze, kolesar Jani Brajkovič in boksar Robi Kramberger. Našteta imena poznamo tudi iz civilnih športnih tekmovanj. Prav tako na stopničkah različnih svetovnih vojaških prvenstev mnogokrat zasledimo svetovno znane športnike. V ŠE SV več kot polovica športnikov nima opravljene osnovne vojaško-strokovne izobrazbe, podobno velja tudi za pripadnike športnih enot v drugih državah. Zato se mi zastavlja vprašanje, v kolikšni meri gre v tem primeru sploh za vojaške osebe in ali so upravičeni do udeležbe na vojaških tekmovanjih. Major Velepec pravi, da je mednarodna vojaška športna organizacija CISM v svojih pravilih glede tega zelo jasna – tekmovalci morajo biti aktivne vojaške osebe. Sedanji status pripadnikov Športne enote, ki so vojaški uslužbenci z minimalno ali brez vojaške usposobljenosti, je lahko, če ne drugače, vsaj etično sporen. Sicer pa se znotraj CISM-a prepletata dve struji. Prva pravi,

²⁷ Slovenska Vojska (2007): *Športna enota* (dostopno na http://slovenskavojska.si/poklicna/enote/pdriu/sportna_enota.htm (27. september 2007)).

da naj bo vojaški šport namenjen le pravim vojakom, tekmovalne panoge pa naj bodo vojaškega izvora; in druga, ki se zavzema za popularizacijo vojaških tekmovanj, tako da spodbuja vsestransko udeležbo in pestrost panog.

Major Velepec je z vključevanjem SV v aktivnosti CISM-a zadovoljen, saj meni, da je šport univerzalen jezik, ki je skupen vsem državam sveta. Številna srečanja, generalne skupščine in simpoziji so odličen teren za sklepanje novih poznanstev med predstavniki drugih držav članic ter izmenjavo izkušenj in mnenj, ne samo na športnem tevmič tudi na širšem vojaško-obrambnem področju. Tudi športni dosežki pripadnikov ŠE so zelo zadovoljivi, vendar je potrebno opozoriti na to, da imajo pripadniki ŠE skladno s svojimi nalogami iz Direktive za delo Športne enote, še druge naloge, pri katerih niso tako uspešni. Gre za izvajanje promocije športa in zdravega načina življenja v drugih enotah SV, ki je po nekaj začetnih predstavitev in predavanjih zamrlo, ter strokovni pomoči poveljstvom in enotam pri izvajanju športnih aktivnosti. Zato meni, da so potenciali vrhunskih športnikov v uniformah SV slabo izkoriščeni. Težava pa ne leži v športnikih samih temveč v sistemu, ki ima veliko pomanjkljivosti in je potreben reorganizacije.

7. NOVI PRISTOPI

7.1 Odkiravanje vrat

V letih neposredno po padcu Berlinskega zidu (1989) so se odnosi med vojsko in civilnim okoljem temeljito spremenili. Te spremembe so različno vplivale in učinkovale v posameznih državah, kljub temu pa obstajajo nekatere podobnosti in povezave. Poglavitni med njimi so spremenjeni odnosi vojske z vladajočimi strukturami, upad občutka ogroženosti v javnosti, demilitarizacija nekaterih delov družbe, upad legitimnosti vojske²⁸ in hkrati iskanje novih nalog in temeljev, ki ustrezajo spremenjenim razmeram. Razpad Varšavskega pakta²⁹ in širjenja zveze NATO na vzhod je povzročilo med ljudmi občutek varnosti in nepotrebnosti vojske. Posledica teh procesov in sprememb je tudi upad legitimnosti tradicionalnih nalog vojsk (Edmunds 2002: 2). Oborožene sile so se v želji po zagotovitvi čim večje legitimnosti ter dajanja vtisa, da so potrebne ali vsaj koristne, lotile iskanja novih – dodatnih nalog. To sicer ni nov pojav, posebno če opazujemo obdobja sorazmerno majhne verjetnosti vojaških spopadov in vojaške ogroženosti, v katerih vojaške organizacije ne morejo izpolnjevati svojega primarnega poslanstva (odvrčanje in izvajanje oboroženega boja). Zanimivo pa je, da je v tem času pri iskanju in izvajanju novih nalog zaznaven prenos pozornosti z izpolnjevanja socialnega bolj, ali celo samo, v smeri funkcionalnega imperativa (Kotnik 2002: 182). Huntington trdi, da se odnos med vojaškimi institucijami in državo oblikuje na podlagi dveh sil: funkcionalnega in socialnega imperativa (Huntington v Jelušič 1997: 68). Funkcionalni imperativ izhaja iz nalog, za katere se pričakuje, da jih bo vojska izpolnila, posebej ko gre za nevarnosti, ki ogrožajo varnost države. Socialni imperativ je sestavljen

²⁸ Legitimnost, koncept, ki je osrednjega pomena za razumevanje odnosov med oboroženimi silami in družbo v vseh časih in v vseh državah, je ključnega pomena pri vključevanju vojske v politiko. Vključenost vojske v politiko je legitimna samo, če njeno vključevanje poteka po načelih, ki jih določena politična kultura priznava za svoje in je zapletena povsod tam, kjer gre za soobstoj različnih političnih kultur (Jelušič 1997: 14).

²⁹ Z razpadom Varšavskega pakta je razpadel tudi Športni odbor prijateljskih vojsk (Sport Committee of Friendly Armies – SCFA) organizacija, ki je bila ustanovljena sočasno kot CISM in je opravljala isto poslanstvo, le da so bile v njej države vzhodnega bloka (Albanija, Bolgarija, Madžarska, Nemška demokratična republika, Kitajska, Koreja, Mongolija, Češkoslovaška, Poljska, Romunija in USSR). Njen moto se je glasil »Sport for one peaceful world«. V tem času (od 1991 do 1995) je CISM zabeležil tudi največji priliv članstva, saj se mu pridruži kar 31 novih držav.

iz drugih, pogosto konfliktnih zahtev, ki se postavljajo oboroženim silam, kot rezultat ideologij, vrednot in kulturnih norm³⁰ (Jelušič 1997: 68). Za razliko od oboroženih sil nacionalnih držav je CISM, ena največjih mednarodnih multišportnih federacij, priznana s strani vseh večjih športnih, političnih in institucionalnih avtoritet sveta, v tem kriznem času ravnala ravno obratno. Svojo pozornost je usmerila v razvoj in izvajanje nalog, ki spadajo v področje socialnega imperativa. V skladu z motom »prijateljstvo skozi šport« so vojaški šport oziroma vojaška tekmovanja, ki so bila poprej skrita očem javnosti, prenesli na prve strani časopisov. Tradicionalen izbor aktivnosti, organizacijo petnajst do dvajset svetovnih vojaških prvenstev letno, so dopolnili s srečanjem vseh držav članic na enem mestu – na prvih Svetovnih vojaških igrah. S prireditvijo so pričeli na novo graditi most med civilnim in vojaškim okoljem, ki je bil z razpadom Varšavskega pakta ter spremljevalnimi procesi (upadanje vojaških proračunov, zmanjševane vojaških sil, zapiranje vojaških objektov in umiku vojske iz civilnega okolja) porušen. Omenjeni procesi so povzročili tudi močan porast odpora proti naborništvu in posledično izgubljanje vloge vojske kot socializatorke in eden temeljev družbe (Edmunds 2002: 2).

7.2 Vojaške svetovne igre

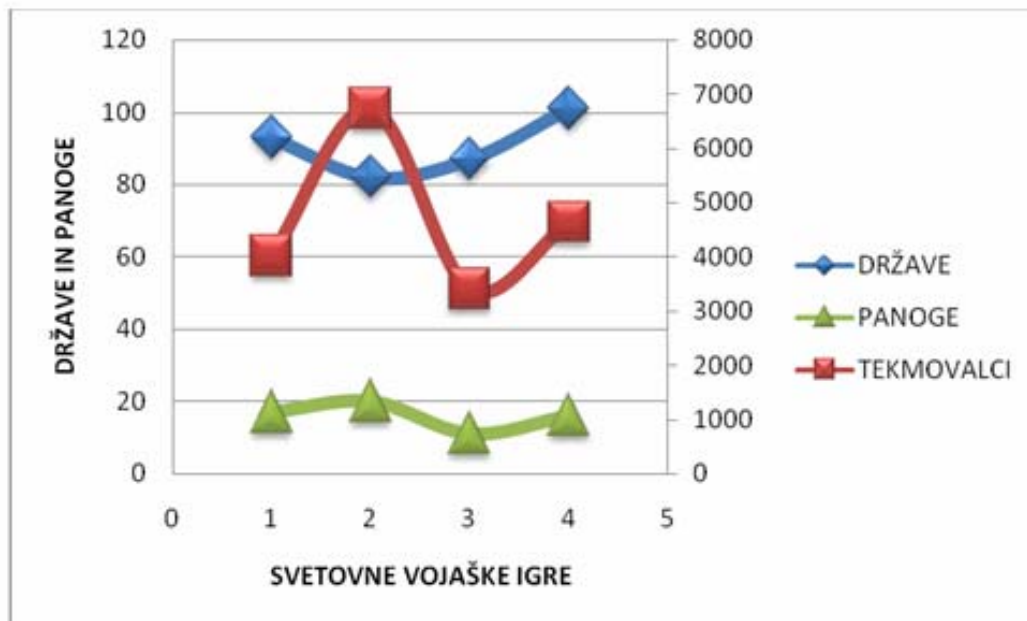
Leta 1995 se torej v smislu vojaškega športa postavi nov mejnik. CISM v Rimu (Italija) z organizacijo prvih vojaških svetovnih iger obeleži 50. obletnico konca druge Svetovne vojne in ratifikacijo ustanovne listine organizacije Združenih narodov. Organizirane so po vzgledu olimpijskih in se odvijajo v skladu s CISM-ovim in olimpijskim duhom, kar izključuje vsakršne politične, rasne, verske in druge diskriminacije. Z uspešno organizacijo iger, ki so minile brez vsakršnega incidenta, CISM v svet jasno in veličastno pošlje »sporočilo miru«. Na skupnem športnem bojišču se je prvič v zgodovini spopadlo skoraj sto različnih vojsk s celega sveta, med katerimi so bile do nedavnega, zaradi ideoloških in političnih razlik, mnoge še sprte³¹. Po ogromnem uspehu, ki so jih doživele prve MWG se pri CISM-u odločijo, da igre postanejo tradicionalne in jih organizirajo

³⁰ Lahko se zgodi, da vojaške institucije, ki se popolnoma posvetijo zahtevam socialnega imperativa, ne morejo več izpolnjevati svojih funkcionalnih obveznosti. In nasprotno, če vojska ne daje dovolj pozornosti socialnemu imperativu, se bo zelo kmalu odtujila družbi in zato postala nelegitimna (Jelušič 1997: 86).

³¹ CISM (2007): *World Games* (dostopno na http://www.cism-milsport.org/eng/d_world_game/d0_intro.html (9. september 2007)).

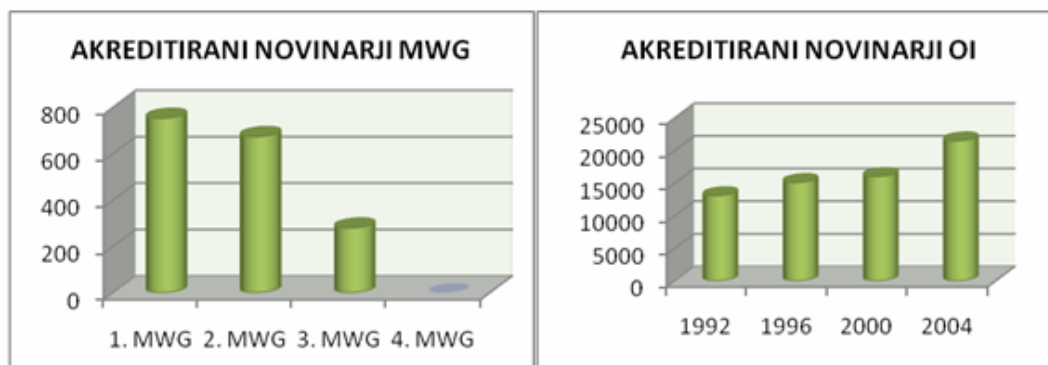
vsake štiri leta. Druge so bile organizirane leta 1999 v Zagrebu (Hrvaška), tretje leta 2003 v Kataniji (Italija). Četrte so se odvijale letos, v mestu Hyberdad (Indija).

Preglednica 7.1.1: Število udeleženih držav, tekmovalcev in športnih panog na vojaških svetovnih prvenstvih.

Iz grafa je razvidno, da je udeležba držav na MWG dobra, saj predstavlja več kot dve tretjini članstva CISM, poleg tega pa iz leta v leto še narašča. Število panog, ki je pogojeno z zadostnim številom prijav tekmovalcev, je dokaj konstantno in se giblje okoli 16. Iz povprečja izstopajo le tretje MWG, organizirane v Kataniji. Slednje bi se sicer morale odviti v Madridu, a je mesto od organizacije v zadnjem trenutku odstopilo. S tem dejanjem je bila močno ogrožena izvedba in predvsem kontinuiteta iger. K sreči so bile zaradi hitrega odziva predsednika CISM-a, Giannia Gole, in generalnega sekretariata iz Bruslja igre na koncu izpeljane. Italija je za to herojsko dejanje letos prejela CISM-ovo najvišje priznanje. Povprečno število tekmovalcev na igrah se giblje okoli 4500. Manjši izpad je viden le na tretjih MWG zaradi že navedenih razlogov, velik presežek pa se je zgodil na drugih igrah v Zagrebu. Vzroka za ta porast sta dva: uspešno organizirane prve igre in posledično dobra reklama za prihodnje igre ter zaradi balkanske krize visoko število vojakov različnih vojsk na tem območju.

Preglednica 7.1.2: Število akreditiranih novinarjev na vojaških svetovnih prvenstvih in poletnih Olimpijskih igrah.

Če so MWG postale neke vrste uspešnica v vojaškem okolju, pa jim zagotovo primanjkuje pozornosti v civilnem svetu. Povprečno število akreditiranih novinarjev na igrah se giblje okoli 427 in iz leta v leto pada³². Za primerjavo ponujam poletne olimpijske igre, ki so v enakem obdobju v povprečju zabeležile 16400 novinarjev.

V celotni gledano, so prve MWG, kot že omenjeno, predstavljale preboj vojske v civilno okolje. Izpeljane so bile v zelo drznem času in so bile polne simbolike. Odvile so se v Rimu, »mestu miru«, 50 let po koncu druge Svetovne vojne, častna govornika ob odprtju sta bila papež Janez Pavel II. in predsednik mednarodnega olimpijskega komiteja, Juan-Antonio Samaranch. CISM je z njimi stopil na pot k zelenemu cilju – vpeljevanju športa v vojaški vsakdan in gradnji sinergije med civilno in vojaško družbo (IMSC 2004: 3).

³² Število akreditiranih novinarjev na 4. MWG do zaključka diplome še ni bilo objavljeno in v grafu ni upoštevano.

7.3 Šport, orodje za promocijo miru

Vojaška športna tekmovanja sicer ogromno prispevajo k vzajemnemu razumevanju med vojaškim osebjem oboroženih sil celega sveta in njeni prepoznavnosti vendar pa v smislu gradnje mostu med civilnim in vojaškim okoljem niso dovolj. Pomembne so predvsem zato, ker je pozitiven odziv okolja, ki so ga le ta prinesla, pomenil spodbudo za nadaljnje delo. Tako se je v začetku novega stoletja začel odvijati projekt »Šport za mir«. V sklopu omenjenega projekta želi CISM spodbuditi vojaške oblasti k uporabi športa, kot orodja za promocijo miru. Slednji je po njihovih ugotovitvah eden izmed ključnih in učinkovitejših elementov pri obnovi kultur ter izgradnji mostov med civilno in vojaško sfero³³. Leta 2005 je bil na to temo organiziran prvi mednarodni seminar z naslovom Preprečevanje konfliktov in vzdrževanje miru – vloga športa. Udeležili so se ga številni predstavniki 22 držav članic in predstavniki različnih mednarodnih organizacij (MOK, OZN, UNICEF), športnih zvez, zdravstvenih organizacij in drugih. Tako široka zasedba je imela namen izmenjati ideje, širiti medsebojna poznanstva in razširiti mednarodno sodelovanje na vseh nivojih. Poleg tega so omenjene organizacije s priznavanjem CISM-a – organizacije, ki spodbuja svetovni mir, le-temu utrdile institucionalne temelje.

Udeleženci seminarja so želeli sporočiti vladam, mednarodnim organizacijam in okoljskim organizacijam sledeče:

- da so športni programi in aktivnosti, organizirane s strani športnih organizacij, postale glavni katalizator v smislu gradnje miru in varnosti;
- da je šport pomembno orodje, ki pomaga pri obnovi družbe v postkonfliktnih območjih;
- da je šport temeljno orodje za izgradnjo mladinskih programov v konfliktnih in postkonfliktnih območjih;
- da šport vse bolj postaja pomemben igralec v konfliktnih in postkonfliktnih situacijah;
- da je šport postal ključna aktivnost, skozi katero lahko razumemo druge ljudi in njihovo kulturo³⁴.

³³ CISM (2007): *Sport for peace* (dostopno na http://www.cism-milspport.org/eng/l_sportforpeace/input_sportforpeace/003-actions.html (27. september 2007)).

³⁴ CISM (2007): *Preventing conflicts and maintaining peace. The role of sport* (dostopno na http://www.cism-milspport.org/eng/c_events/c5_other_seminar2005.html (29. september 2007)).

V sklopu omenjenega seminarja se je kasneje izoblikovalo 10 športnih projektov, usmerjenih na različne kontinente. Nekaj jih je bilo do danes že izpeljanih, drugi na realizacijo še čakajo. V letu 2006 so bile v Srbiji na primer izvedene »Igre prijateljstva«. Cilj je bil prijateljsko druženje vojakov bivših jugoslovanskih držav v dveh športnih panogah: teku in streljanju. Dogodek je bil organiziran na pobudo zveze NATO in je doživel lep uspeh. Na podlagi tega se je oblikovalo nadaljnje sodelovanje med omenjenima institucijama. Nastal je tudi nov projekt »Partners in peace and friends in sport«³⁵, ki združuje države CISM-a, zveze NATO, Partnerstva za mir ter lokalno populacijo. Plod sodelovanja bo izvedba maratona v središču Beograda, konec leta 2007. Zanimiv projekt predstavlja tudi srečanje petih vojaških odbojgarskih ekip v kenijski vojaški bazi na jugu Sudana. Medsebojno so se v športnem duhu spopadli pripadniki sudanske vojske, sudanske ljudske osvobodilne vojske, indijske sile za hitro odzivanje, kenijski bataljon in vojaški opazovalci Združenih narodov³⁶. Daleč največji odziv je doživel »CISM Day Run«³⁷. Vsako leto 17. februarja članice CISM v svojih državah organizirajo tek, s katerim obeležijo obletnico CISM-ovega nastanka. Istočasno se s projektom uresničuje eden od ciljev MOK-a, ki je bil pobudnik teka v duhu ideje »šport za vse«. Gre za gibanje, ki promovira olimpijske ideale in vzpodbuja športno udejstvovanje ljudi vseh starosti. Prvič, v letu 2006, se je teka udeležilo 30 držav članic, v letu 2007 pa že 50. Tek smo izvedli tudi v Sloveniji. Udeležili so se ga predvsem vojaki 1. brigade, pridružili pa so se jim tudi vrhunski športniki zaposleni v ŠE SV. SV je z organizacijo teka izkazala podporo ciljem, za katere se zavzema CISM. Obenem je tudi opozorila slovensko javnost na dejavno vlogo, ki jo ima v mednarodnem vojaškem športu in na podporo, ki jo daje vrhunskemu športu v Sloveniji³⁸. Projekti pod sloganom »Odprite vrata vojašnic in spustite notri otroke«³⁹, katerim CISM pripisuje zelo velik pomen, zaenkrat še niso popolnoma ugledali luči sveta. Gre za organizacijo športnih aktivnosti za otroke z uporabo vojaškega osebja in infrastrukture. Od njih bi imel civilni in vojaški del družbe obilo koristi. Otroci bi se lahko športno udeleževali in se pri tem

³⁵ Partnerji v miru in prijatelji v športu.

³⁶ CISM General Secretariat (2007): *Sport for peace – 10 projects* (dostopno na http://www.cism-milспорт.org/eng/l_sportforpeace/Sport%20for%20Peace%2010%20projects_%20English.pdf (29. september 2007)).

³⁷ CISM-ov dan teka.

³⁸ Slovenska Vojska (2007): *Olimpijski duh med vojaki* (dostopno na http://www.slovenskavojska.si/dogodki_arhiv/200602/t20060215.htm (29. september 2007)).

³⁹ V izvirniku »Open the gates of barracks and bring the children in«.

naučili zdravega načina življenja, vojska pa bi si povrnila vlogo socializatorke družbe. Pravzaprav gre za nadgradnjo projekta »Oborožene sile v športu«⁴⁰, ki se je odvil v Braziliji leta 2003. Kopenske in zračne sile brazilske vojske so v svojih vojašnicah organizirale desetmesečno brezplačno bivanje za skoraj pet tisoč otrok iz revnih družin. Pod vodstvom vojaških profesionalcev so jim omogočile treniranje različnih športnih aktivnosti, udeležbo na številnih predavanjih, zdravstveno oskrbo ter hrano, obleko in prevoz. Med uspešne izvedene projekte se šteje tudi izdaja brošure »Šport – orodje za mir«⁴¹, ki je namenjena predvsem poveljnikom oboroženih sil v tujini in mednarodnim organizacijam, kot so OZN, NATO in EU. V njej so napotki, kako z organizacijo športnih aktivnosti med zavezniškimi enotami in lokalnim prebivalstvom, pomagati lokalni populaciji med mirovnimi misijami oziroma v času postkonfliktne rekonstrukcije in reintegracije.

V grobem lahko vlogo športa, kot fundamentalnega orodja za promocijo miru v rokah CISM-a, razdelim na dva sklopa. Prvi sklop je usmerjen v vojaško okolje in se zavzema za vpeljevanje športa v vojaški vsakdan in udeležbo vojakov atletov v CISM-ovih aktivnostih. S tem kot edini predstavnik športa znotraj oboroženih sil po vsem svetu ogromno pripomore k vzajemnemu razumevanju med vojaškim osebjem ter splošni promociji oboroženih sil. Drugi sklop predstavlja integracijo športa v programe mirovnih misij, z namenom povezovanja vojaškega in civilnega okolja. Z organiziranjem vojaških športnih prireditev v konfliktnih in postkonfliktnih območjih CISM združuje vojaško osebje s civilnim prebivalstvom in v pozitivnem športnem duhu pripomore k vzpostavitvi miroljubne družbe. Poleg omenjenega, CISM z uporabo logističnih zmogljivosti držav članic ter veščin in znanja, ki ga posedujejo njihovi pripadniki, sodeluje pri številnih globalnih projektih razvoja in solidarnosti ter pri vladnih in nevladnih organizacijah promovira vključevanje športa v njihove strategije na področju izgradnje svetovnega miru.

⁴⁰ V izvorniku »Armed forces in sport«.

⁴¹ V izvorniku »Sport – a tool for peace«.

8. SKLEP IN VERIFIKACIJA HIPOTEZ

Šport je od svojega nastanka do danes vsebina človekovega bivanja. Nikoli v zgodovini ni bilo vadbe telesa brez vadbe duha. Ravnovesje duha in telesa, skladnost lepega z dobrim, plemenitim, je bila že pri starih Grkih sinonim za zgled telesne in duševne popolnosti. Vendar pa se je vloga športa skozi čas spremenila. Ta, na prvi pogled čisto iracionalen, izključno človeški fenomen, danes vse bolj pridobiva na pomembnosti v družbenem življenju in se širi na številna nova področja. V prvi vrsti je postal donosna samostojna gospodarska panoga, v sklopu katere se vrstijo spektakli, ki na športno prizorišče kot magnet vlečejo izredno veliko število ljudi. Šport tako postaja idealno orodje v rokah politike, saj lahko služi kot sredstvo za promocijo, prestiž in identifikacijo tako podjetij kot držav oziroma političnih sistemov ali pa kot sredstvo spoznanja in krepitev prijateljstva med športniki in narodi.

Splošna hipoteza, ki sem jo izpostavil v nalogi, se glasi, *da se sodobne oborožene sile zavedajo vse pomembnejše vloge športa in ga zato intenzivno vključujejo v številna področja svojih aktivnosti*. Hipotezo lahko v celoti potrdim. Šport je danes samostojna gospodarska panoga, ki ima v svetu več milijard tako aktivnih kot tudi pasivnih privržencev in zato neizbežno konstruira družbeno realnost. Velike športne prireditve, kot so olimpijske igre, vojaške svetovne igre in številna svetovna (civilna in vojaška) prvenstva so pomemben gospodarski, kulturni in politični dogodek, ki privabi ogromne množice ljudi, in so kot take idealne za širjenje idej in utrjevanje vpliva. Tega se zavedajo tudi vojske sodobnih držav, kar potrjujejo z včlanjevanjem v CISM in z aktivnim sodelovanjem pri izvajanju številnih aktivnosti (športnih prireditvah, simpozijih, generalnih skupščinah ipd.). Zavedajo se tudi, da enako psihologijo motivacije, ki jo uporabimo na športnem moštvu za doseg zmage, lahko apliciramo na komuno ali družbo ljudi, v želji po doseganju pozitivnega cilja. Nove športne metode in pristopi k usposabljanju vojaka danes pripomorejo k njegovi optimalnejši psihofizični pripravi na naloge in izzive, ki jih prinaša 21. stoletje. Poleg tega športni dogodki povezujejo pripadnike različnih oboroženih sil in ugodno vplivajo na promocijo vojsk in vojaškega

poklica. Pomembni pa so tudi zaradi vzpostavljanje stika med civilnim in vojaškim okoljem, ki je nujno potreben za legitimen obstoj vojske.

CISM, edina mednarodna športna zveza, zadolžena za koordinacijo vojaškega športa, se je v želji po utrditvi svoje vloge v širši mednarodni skupnosti morala odzvati na potrebe in izzive, ki jih prinaša varnostno okolje ob koncu dvajsetega in v začetku enaindvajsetega stoletja. Izpeljana hipoteza se zato glasi, da je *CISM po koncu hladne vojne uspešno razširil svoje področje delovanja in si z aktivnim sodelovanjem pri reševanju izzivov, ki jih prinaša novo varnostno okolje, zagotovil razpoznavnost v mednarodni skupnosti*. Tudi ta hipoteza se je v celoti potrdila. V času po koncu hladne vojne in posledično z razpadom Varšavskega pakta, CISM zabeleži največji priliv članstva, saj se mu pridruži kar 31 novih držav. V času, ko večina oboroženih sil doživlja krizo legitimnosti, CISM le-tem priskoči na pomoč z organizacijo prvih vojaških svetovnih iger – projektom, ki se po organizacijski plati lahko meri z olimpijskimi igrami. MWG so bile letos organizirane že četrtoč zapovrstjo in prvič izven Evrope. Pozitivni odzivi, ki jih žanjejo igre, so spodbudili vodstvo CISM-a, da bo že tako poln koledar aktivnosti dopolnil še z enim dogodkom – zimskimi vojaškimi igrami. Z jasnim poudarjanjem poslanstva organizacije, to je prispevati k svetovnemu miru, in aktivnim delom si je CISM pridobil podporo številnih mednarodnih vladnih in nevladnih organizacij (NATO, EU, OZN, UNICEF, FIFA, MOK idr.).

Šport predstavlja idealno priložnost za zблиževanje ljudi. Zadnja izpeljana hipoteza pravi, da *CISM skozi športne dejavnosti razvija prijateljske odnose med državami članicami ter v pre- in postkonfliktnih območjih pripomore k izgradnji mostov med civilnim in vojaškim okoljem*. Hipotezo lahko v celoti potrdim, saj so športna tekmovanja pravi poligon za vzpostavljanje novih prijateljstev med pripadniki različnih oboroženih sil. Predvsem pa športno udejstvovanje pri posamezniku vzbudi občutek samoizpolnitve, samozaupanja, cenjenje zdravja in športne kondicije ter razvija socialne vezi med ljudmi in institucijami. Izziva ga, da gre preko lastnih pričakovanj in zmogljivosti ter poseže po ciljnih, ki se mu mnogokrat zdijo nedosegljivi. Taista miselnost je potrebna pri napredovanju družbe skozi težke čase. Podobno razmišljajo tudi pri CISM-u, zato

športnim prireditvam v pre- in postkonfliktnih območjih pripisujejo velik pomen. Prepričani so, da dobro pripravljene športne programe lahko pripomorejo k izgradnji miru, spravi in umirjanju v postkonfliktnih družbah oziroma preprečijo številne konflikte v operacijah vzdrževanja miru, ker združujejo ljudi različnih izvorov, religij in ras s pomočjo univerzalnega jezika, razumljivega vsem. Smatrajo, da je vsakršna športna iniciativa, podana s civilne strani, v omenjenih območjih močan indikator, ki kaže na to, da se je rehabilitacija in stabilizacija območja uspešno začela. Skupni športni dogodki med vojaki in lokalnim civilnim prebivalstvom slednjim vlivajo zaupanje do oboroženih sil in posledično pripeljejo do večje medsebojne kooperacije in ustvarjanja okolja v katerem oboji lažje bivajo in delujejo. Poleg tega so tekmovanja koristna tudi za gledalce. Sicer pasivna aktivnost, v primerjavi z aktivno (v mojem primeru ukvarjanje s športom) nima tako visoke vrednosti in daje gledalcu le psihično zadovoljstvo, pa vendar se lahko gledalec na podlagi dobre tekme odloči ukvarjati s športom. Predvsem ima šport dolgotrajne posledice na socialnem, emocionalnem in razvojnem področju posameznika, še posebej v letih odraščanja. Vojske tako z vzpodbujanjem vojakov k ukvarjanju s športom pri njih razvijajo pozitivne socialne lastnosti, ki jim bodo služile skozi celo življenje in bodo pozitivno vplivale ne le na vojaško, temveč tudi na celotno družbo. Zato je širjenje športa v duhu »friendship through sport«, s ciljem prispevati k izgradnji svetovnega miru, na prihodnje generacije nujno potrebno.

V zaključku ugotavljam, da so mnoge športne panoge nastale zaradi urjenja mladih moških v veččinah za vojno. Tudi sicer imata šport in vojna veliko skupnega – številne družbene elemente, mitologije, spektakel, ekonomijo, lobije, politiko, izobraževanje in nenazadnje tudi bojevanje, vendar pa se razlikujeta v pomembnem dejstvu, to je, da je vojna grozovita alternativa vseh simbolnih potencialov športa. Kar pomeni, da se teh dveh pojavov ne da enačiti. So pa velike športne prireditve mesto, kjer se rojevajo heroji, ki lahko s svojim posebnim statusom v družbi in kulturi dodajo delček k lepšemu in boljšemu svetu.

LITERATURA IN VIRI:

1. Bonev, Ivan (2004): »*The report for the historical development of military sport and its contribution to the national and world sport*«. Lecture at International Symposium, organised by CISM. Dostopno na http://www.cism-milспорт.org/eng/c_events/c3_images_symp/pdfs/BONEV%20-%20webversion.pdf (9. september 2007).
2. British athletics stats site (2007): *CISM Military World Games results*. Dostopno na <http://www.gbrathletics.com/ic/mwg.htm> (11. september 2007).
3. Cashmore, Ellis (1990): *Making sense of sport*. New York: Routledge.
4. CISM (2007): *General Assembly*. Dostopno na http://www.cism-milспорт.org/eng/a_cism/1a_structure/a107_gen_ass.html (9. september 2007).
5. CISM (2007): *History*. Dostopno na http://www.cism-milспорт.org/eng/a_cism/a3_history.html (9. september 2007).
6. CISM (2007): *Members*. Dostopno na <http://www.cism-milспорт.org/eng/menu.html> (17. september 2007).
7. CISM (2007): *Policy Manual*. Dostopno na http://www.cism-milспорт.org/eng/a_cism/a1081_documents/PolicyManual.pdf (17. september 2007).
8. CISM (2007): *Preventing conflicts and maintaining peace. The role of sport*. Dostopno na http://www.cism-milспорт.org/eng/c_events/c5_other_seminar2005.html (29. september 2007).
9. CISM (2007): *Sport for peace*. Dostopno na http://www.cism-milспорт.org/eng/l_sportforpeace/input_sportforpeace/003-actions.html (27. september 2007).
10. CISM (2007): *Sports*. Dostopno na http://www.cism-milспорт.org/eng/b1_sport/b1_sports.html (27. september 2007).
11. CISM (2007): *Structure of CISM*. Dostopno na http://www.cism-milспорт.org/eng/a_cism/a1_structure.html (9. september 2007).
12. CISM (2007): *World Games*. Dostopno na http://www.cism-milспорт.org/eng/d_world_game/d0_intro.html (9. september 2007).

13. CISM General Secretariat (2007): *Sport for peace – 10 projects*. Dostopno na http://www.cism-milспорт.org/eng/l_sportforpeace/Sport%20for%20Peace%2010%20projects_%20English.pdf (29. september 2007).
14. Comune Catania (2003): *Official website of the 3rd Military World Games*. Dostopno na <http://www.comune.catania.it/portale/comct/passato/militari/index.htm> (15. september 2007).
15. Doll-Tepper, Gundrun (1998): Sport at the dawn of the 21st. century – current trends. *Compilation of lectures*, 2–8. Brussels: CISM.
16. Doupona, Mojca in Krešimir Petrović (2000): *Šport in družba*. Ljubljana: Fakulteta za šport.
17. Edmunds, Timothy (2002): *The Armed Forces and Society in Postcommunist Europe: Legitimacy and Change*. Brighton: University of Sussex. Dostopno na <http://www.one-europe.ac.uk/pdf/w47edmunds.pdf> (11. september 2007).
18. Eichberg, Henning (1998): *Body Cultures*. London: Routledge.
19. Flander, Marijan, ur. (1975): *Enciklopedija fizičke kulture 1*. Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod.
20. Grošelj, Nada (2006): Antični pogled na olimpijske igre. *Monitor ISH VIII*(1), 7–25.
21. GŠSV (2005): *Direktiva za šport v Slovenski vojski*. Ljubljana: MORS.
22. Hyderabad MWG (2007): *Official website of the 4th Military World Games*. Dostopno na <http://mwg2007.org/index.jsp> (7. september 2007).
23. International military sports council (IMSC) (2004): *CISM Yearbook*. Bruselj: General Secretariat CISM.
24. International olympic committee (2007): *All the games since 1896*. Dostopno na <http://www.olympic.org> (11. september 2007).
25. Jacobs, Sakkie (1998): Development of sport and physical education in the armed forces. *Compilation of lectures*, 9–18. Brussels: CISM.
26. Jelušič, Ljubica (1997): *Legitimnost sodobnega vojaštva*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
27. Jovanovič, Bora (1957): *Fizička kultura kroz istoriju*. Beograd: Sportska knjiga.

28. Kotnik Dvojmoč, Igor (2002): *Preoblikovanje oboroženih sil sodobnih evropskih držav*. Ljubljana: Znanstvena knjižnica FDV.
29. Kurelič, Nikola (1967): *Osnovi sporta in sportskog treninga*. Beograd: Visoka škola za fizičko vaspitivanje.
30. Mophuting, Mpho (2004): »*The armed forces as a promoter of sports- the case of Botswana defence force*«. Lecture at International Symposium, organised by CISM. Dostopno na http://www.cism-milспорт.org/eng/c_events/c3_images_symp/pdfs/MOPHUTING%20-%20webversion.pdf (9. september 2007).
31. Olimpijski komite Slovenije (2007): *Olimpijski simboli* (dostopno na <http://www.olympic.si/index.php?id=292> (9. september 2007)).
32. Pavlin, Tomaž (2006): Oživitev olimpijskih tekmovanj. *Monitor ISH VIII*(1), 55–70.
33. Petrović, Krešimir in Mojca Doupona (1996): *Sociologija športa*. Ljubljana: Fakulteta za šport.
34. Pinheiro, Jose (2006): »*Sports as an essential component of the military formation*«. Lecture at International Symposium, organised by CISM. Dostopno na http://www.cism-milспорт.org/eng/c_events/c3_images_symp/symp-2006/lecture/1s-21.pdf (9. september 2007).
35. DZ RS (2001): *Resolucija o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije*. Ljubljana: Ur.l. RS 56, 5738–5743.
36. *Slovar slovenskega knjižnega jezika 1991*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
37. Slovenska Vojska (2007): *Olimpijski duh med vojaki*. Dostopno na http://www.slovenskavojska.si/dogodki_arhiv/200602/t20060215.htm (29. september 2007).
38. Slovenska Vojska (2007): *Redna letna konferenca evropskih članic Sveta za mednarodni vojaški šport*. Dostopno na http://www.slovenskavojska.si/dogodki_arhiv/200611/t20061115.htm (27. september 2007).
39. Slovenska Vojska (2007): *Športna enota*. Dostopno na http://slovenskavojska.si/poklicna/enote/pdriu/sportna_enota.htm (27. september 2007).

40. Sullivan, Gordon (2006): »*The long term benefits of military sports to society*«. Lecture at International Symposium, organised by CISM. Dostopno na http://www.cism-milспорт.org/eng/c_events/c3_images_symp/symp-2006/lecture/4s-31.pdf (9. september 2007).
41. Šaver, Boštjan (2006): Šport, mitologija in genealogija junaštva: Kritična branja športa v kulturnih študijah. *Monitor ISH* VIII(1), 71–86.
42. Šugman, Rajko (1997): *Zgodovina svetovnega in slovenskega športa*. Ljubljana: Fakulteta za šport.
43. Tušak, Maks in Matej (2001): *Psihologija športa*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.
44. Ulaga, Drago (1980): *Telesna vzgoja, šport, rekreacija*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
45. Van Dijk, Joss (2004): »*Winning Gold – What can we learn from sport*«. Dostopno na http://www.cism-milспорт.org/eng/c_events/c3_images_symp/pdfs/VAN%20DIJK-webversion.pdf (27. september 2007).
46. Velepec, Jure (2004): »*Top level sport in Slovenian Armed Forces- history, present structure and future challenges*«. Lecture at International Symposium, organised by CISM. Dostopno na http://www.cism-milспорт.org/eng/c_events/c3_images_symp/pdfs/VELEPEC%20-%20webversion.pdf (27. september 2007).
47. Velepec, Jure (2005): *Vloga vrhunskih športnikov v Slovenski vojski*. Zaključna naloga. Ljubljana: MORS.
48. Vermeulen, Francois (2004): *CISM Yearbook*. Brussels: CISM.

DRUGI VIRI:

49. Intervju z majorjem Juretom Velepcom, pomočnikom za šport in CISM na Generalštabu SV. Ljubljana, 7. 9. 2007.

PRILOGE:

Priloga A: SEZNAM DRŽAV ČLANIC CISM-a (september 2007).

	EVROPA		JUŽNA AMERIKA		SEVERNA AMERIKA		AFRIKA		AZIJA
1	Albanija	40	Argentina	51	Barbados	58	Benin	104	Saudova Arabija
2	Armenija	41	Bolivija	52	Kanada	59	Burkina Faso	105	Bahrain
3	Azejbardžan	42	Brazilija	53	Dominikanska rep.	60	Zelenortski otoki	106	Združeni arabski emirati
4	Nemčija	43	Čile	54	ZDA	61	Slonokoščena obala	107	Jordanija
5	Avstrija	44	Kolumbija	55	Gvatemala	62	Gambija	108	Kuvajt
6	Belgija	45	Ekvador	56	Jamajka	63	Gana	109	Libanon
7	Belorusija	46	Paragvaj	57	Trinidad in Tobago	64	Gvineja Bissau	110	Oman
8	Bolgarija	47	Peru			65	Gvineja	111	Katar
9	Hrvaška	48	Surinam			66	Mali	112	Sirija
10	Ciper	49	Urugvaj			67	Niger	113	Jemen
11	Danska	50	Venezuela			68	Nigerija	114	Indija
12	Španija					69	Senegal	115	Irak Iran
13	Estonija					70	Siera Leone	116	Pakistan
14	Finska					71	Togo	117	Kazahstan
15	Francija					72	Alžirija	118	Kirgizistan
16	Gruzija					73	Egipt	119	Uzbekistan
17	Grčija					74	Libija	120	Filipini
18	Madžarska					75	Maroko	121	Šrilanka
19	Irska					76	Mavretanija	122	Tajska
20	Italija					77	Sudan	123	Vietnam
21	Latvija					78	Tunizija	124	Ljudska rep. Kitajska
22	Litva					79	Burundi	125	Južna Koreja
23	Luksenburg					80	Džibuti	126	Severna Koreja
24	Makedonija					81	Kenija	127	Mongolija
25	Norveška					82	Ruanda		
26	Nizozemska					83	Uganda		
27	Poljska					84	Eritreja		
28	Portugalska					85	Sudan		
29	Romunija					86	Kamerun		
30	Rusija					87	Srednjeafriška rep.		
31	Slovaška					88	Rep. Kongo		
32	Slovenija					89	Dem. Rep. Kongo		
33	Švedska					90	Gabon		
34	Švica					91	Ekvatorialna Gvineja		
35	Češka					92	Čad		
36	Turčija					93	Rep. Južna Afrika		
37	Ukrajina					94	Angola		
38	Bosna in Hercegovina					95	Bocvana		
39	Srbija					96	Lesoto		
						97	Madagaskar		
						98	Malavi		
						99	Namibija		
						100	Svaziland		
						101	Tanzanija		
						102	Zambija		
						103	Zimbabve		

Vir: CISM 2007⁴².

⁴² CISM (2007): *Members* (dostopno na <http://www.cism-milspport.org/eng/menu.html> (17. september 2007)).

26.9. – 31.9.1999, Zolder, prvo evropsko vojaško prvenstvo v judu:

Moški:

- Do 60 kg: 3. mesto Simon Zafošnik,
Do 66 kg: 1. mesto Goran Hašaj.
Do 73 kg: 1. mesto Gregor Brod.
Do 81 kg: 1. mesto Peter Bevc.
Do 90 kg: 1. mesto Fredi Omerzi.

6.8. – 18.8.1999, Zagreb, druge svetovne vojaške igre:

Ženske:

- Plavanje: 1. mesto Metka Sparavec,
1. mesto Metka Sparavec,
1. mesto Metka Sparavec,
2. mesto Nataša Kejžar,
3. mesto Nataša Kejžar,
3. mesto Nataša Kejžar,
3. mesto Alenka Kejžar.
Atletika: 1. mesto Helena Javornik,
2. mesto Helena Javornik.
Judo: 2. mesto Raša Sraka.

Moški:

- Plavanje: 1. mesto Jure Bučar.
Atletika: 2. mesto Igor Primc.

9.11. – 17.11.2000, Den Helder, svetovno vojaško prvenstvo v judu:

Ženske:

- Do 70 kg: 1. mesto Raša Sraka.

1.11. – 12.11.2001, Abu Dhabi, svetovno vojaško prvenstvo v padalstvu:

Ženske:

Skoki na cilj: 2. mesto Irena Avbelj.

Skupno posamezno: 2. mesto Irena Avbelj.

20.11. – 28.11.2001, Rim, svetovno vojaško prvenstvo v judu:

Ženske:

Do 70 kg: 2. mesto Raša Sraka.

6.3. – 11.3.2001, Vermont, svetovno vojaško prvenstvo v smučanju:

Ženske:

Veleslalom: 1. mesto Špela Bračun.

Biatlon: 1. mesto Andreja Grašič.

1. mesto ekipno (Lucija Larisi, Andreja Grašič in Andreja Mali).

Patruljni tek: 1. mesto (Lucija Larisi, Andreja Grašič in Andreja Mali).

6.8. – 12.8.2001, St. Petersburg, svetovno vojaško prvenstvo v plavanju:

Ženske:

100 m hrbtno: 1. mesto Alenka Kejžar.

50 m hrbtno: 2. mesto Alenka Kejžar.

25.2. – 3.3.2002, Pokljuka in Kranjska Gora, svetovno vojaško prvenstvo v smučanju:

Ženske:

Biatlon: 1. mesto Andreja Grašič,

2. mesto ekipno (Andreja Grašič, Lucija Larisi, Andreja Mali in Tadeja Brankovič).

Moški:

Biatlon: 3. mesto ekipno (Matjaž in Jože Poklukar, Janez Ožbolt in Aleksander Grajf).

17.7. – 22.7.2002, Oteppa, svetovno vojaško prvenstvo v triatlonu:

Moški:

Triatlon: 3. mesto ekipno (Erih Pečnik, Erik Močnik in Uroš Seme).

2.9. – 9.9.2002, Tivoli (Rim), svetovno vojaško prvenstvo v atletiki:

Ženske:

800 m: 1. mesto Brigita Langerholc.

Moški:

Met diska: 1. mesto Igor Primc.

3.10. – 21.10.2002, Peking, svetovno vojaško prvenstvo v judu:

Ženske:

Do 70 kg: 3. mesto Raša Sraka.

14.10. – 25.10.2002, Algiers, svetovno vojaško prvenstvo v padalstvu:

Ženske:

Skoki na cilj: 3. mesto Irena Avbelj.

Moški:

Skoki na cilj: 2. mesto Roman Karun.

31.3.2003, Finska, svetovno vojaško prvenstvo v smučanju:

Ženske:

Patruljni tek: 1. mesto ekipno (Petra Majdič, Andreja Mali, Lucija Larisi in Tadeja Brankovič),

Biatlon: 2. mesto ekipno (Andreja Mali, Tadeja Brankovič in Andreja Grašič).

3.12. – 11.12.2003, Catania, tretje svetovne vojaške igre:

Ženske:

- Atletika: 2. mesto Brigita Langerholc,
2. mesto Anja Valant.
Judo: 1. mesto Urška Žolnir,
3. mesto Raša Sraka.

Moški:

- Atletika: 1. mesto Matija Šestak.
Judo: 3. mesto Gregor Brod.

15.3. – 20.3.2004, Ostersund, svetovno vojaško prvenstvo v smučanju:

Ženske:

- Tek na smučeh: 2. mesto Petra Majdič (10 km prosto),
2. mesto ekipno.
Veleslalom: 3. mesto Tina Maze.

9.10. – 20.10.2004, Krems, svetovno vojaško prvenstvo v padalstvu:

Ženske:

- Style: 2. mesto Irena Avbelj.
Skoki na cilj: 2. mesto ekipno.
Skupno posamezno: 3. mesto Irena Avbelj.

22.10. – 31.10.2004, Fort Huachuca, ZDA, svetovno vojaško prvenstvo v boksu:

Moški:

- Do 81 kg: 1. mesto Robert Kramberger.

17.11. – 21.11.2004, Baku, svetovno vojaško prvenstvo v judu:

Ženske:

- Do 63 kg: 1. mesto Urška Žolnir.

20.2. – 26.2.2005, Predeal, svetovno vojaško prvenstvo v smučanju:

Ženske:

Tek na smučeh: 1. mesto Andreja Koblar (10 km prosto).

Biatlon sprint: 3. mesto Andreja Koblar.

26.6. – 2.7.2005, Zegrze, svetovno vojaško kolesarsko prvenstvo:

Moški:

Posamična vožnja na čas: 1. mesto Janez Brajkovič.

16.7. – 24.7.2005, St. Petersburg, svetovno vojaško prvenstvo v judu:

Ženske:

Do 63 kg: 1. mesto: Urška Žolnir.

Do 70 kg: 1. mesto Raša Sraka.

9.10. – 16.10.2005, Thun, svetovno vojaško prvenstvo v streljanju:

Moški:

Trojni položaj: 1. mesto Rajmond Debevec.

25.10.2005, Benetke, svetovno vojaško prvenstvo v maratonu:

Ženske:

Maraton: 1. mesto Helena Javornik (nov rekord prvenstev 2:32:12).

27.3. – 1.4.2006, Andermatt, svetovno vojaško prvenstvo v smučanju:

Ženske:

Tek na smučeh: 1. mesto Petra Majdič (10 km prosto).

Patruljni tek: 1. mesto ekipno (Petra Majdič, Tadeja Brankovič, Lucija Larisi, Andreja Koblar).

Biatlon sprint: 2. mesto Tadeja Brankovič.

Moški:

Patruljni tek: 1. mesto ekipno (Nejc Brodar, Matjaž Poklukar, Janez Ožbolt, Janez Marič).

21.6. – 28.6.2006, Rena, svetovno vojaško prvenstvo v streljanju:

Moški:

Trojni položaj: 1. mesto Rajmond Debevec.

22. 7. – 28.7.2006, Chaam, svetovno vojaško prvenstvo v kolesarstvu:

Moški:

Posamična vožnja na čas: 1. mesto Jani Brajkovič.

19.7. – 30.7.2006, Ryazan, svetovno vojaško prvenstvo v padalstvu:

Ženske:

Figurativni skoki na cilj: 1. mesto Irena Avbelj.

Moški:

Posamezniki: 1. mesto Senad Salkič.

2. mesto Senad Salkič.

Skoki na cilj: 1. mesto ekipno (Roman Karun, Uroš Ban, Borut Erjavec, Senad Salkič, Domen Vodišek).

Skupni seštevek: 3. mesto ekipno.

29.8. – 5.9.2006, Vinkovci, svetovno vojaško prvenstvo v judu:

Ženske:

Do 70 kg: 1. mesto Raša Sraka.

Nad 78 kg: 2. mesto Lucija Polavder.

Ekipna tekma: 3. mesto (Lucija Polavder, Raša Sraka in Urška Žolnir).

19.3. – 24.3.2007, Voru, svetovno vojaško prvenstvo v smučanju:

Ženske:

Biatlon sprint: 2. mesto Tadeja Brankovič.

Priloga C: SEZNAM SVETOVNIH VOJAŠKIH IGER (MWG).

MWG	LETO	KRAJ	ŠTEVILO DRŽAV UDELEŽENK	ŠTEVILO TEKMOVALCEV	ŠPORTNE PANOGE
1.	1995	Rim (Italija)	93	4017	17
2.	1999	Zagreb (Hrvaška)	82	6734	20
3.	2003	Catania (Italija)	87	3406	11
4.	2007	Hyderabad (Indija)	101	4639	16
5.	2011	Rio de Janeiro (Brazilija)	/	/	/

Op.: za 4. MWG do zaključka naloge še ni bilo uradnega poročila o št. udeležencev, št. tekmovalcev in športnih panogah.
Vir: CISM 2007⁴³.

⁴³ CISM (2007): *Military World Games* (dostopno na http://www.cism-milспорт.org/eng/d_world_game/d0_intro.html (17. september 2007)).